

ภาวะสังคมไทย

ไตรมาสสาม ปี 2562

Social Situation and Outlook

ความเคลื่อนไหวทางสังคม

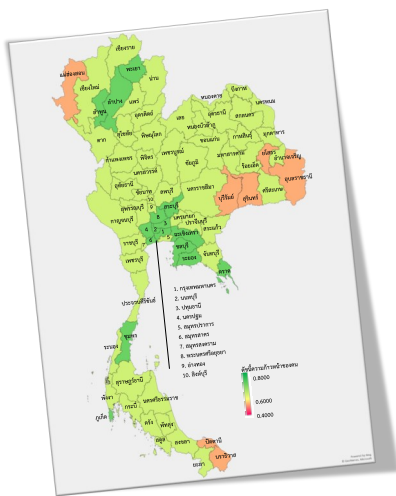
รายไตรมาส

ปีที่ 17 ฉบับที่ 4 เดือนพฤศจิกายน 2562

- การชะลอตัวของเศรษฐกิจยังไม่ปรากฏผลกระทบ ต่อตลาดแรงงานมากนัก
- หนี้ครัวเรือนชะลอการขยายตัว
- การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังโรคไข้เลือดออก
- คดียาเสพติดเพิ่มสูง และต้องให้ความสำคัญกับการป้องกันการกระทำรุนแรงทางร่างกาย/เพศ
- การเกิดอุบัติเหตุและผู้เสียชีวิตลดลง แต่ยังคงเฝ้าระวังการเกิดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลปีใหม่

สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

- เด็กไทย 1 ใน 5 เป็นเด็กยากจนหลายมิติ ที่จำเป็นต้องยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์รอบด้าน
- การป้องกันเด็กและเยาวชนจากภัยออนไลน์ โดยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีทักษะความฉลาดทางดิจิทัล
- รูปแบบการทำงานแบบคนรุ่นใหม่ที่เน้นอิสระในการเลือกงาน จัดระบบการทำงาน เอื้อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

บทความเรื่อง “ความก้าวหน้าการพัฒนาคมนของประเทศไทย”

ความก้าวหน้าการพัฒนาของคนไทยในภาพรวมปี 2562 ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยค่าดัชนีความก้าวหน้าของคนเท่ากับ 0.6219 การพัฒนาด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมมีความก้าวหน้ามากที่สุด ขณะที่ด้านการศึกษา มีความก้าวหน้า น้อยที่สุด จังหวัดส่วนใหญ่มีความก้าวหน้าการพัฒนาคนเพิ่มขึ้น โดยภาคกลางมีความก้าวหน้าการพัฒนาคนมากที่สุด ขณะที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความก้าวหน้า น้อยที่สุด

ความเคลื่อนไหวและสถานการณ์ทางสังคม

จ้างงานลดลง **2.1%**

การจ้างงานลดลงร้อยละ 2.1 โดยภาคเกษตรลดลงอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 1.8 และภาคนอกเกษตรลดลงร้อยละ 2.3 อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเท่ากับ 1.04

คดีอาญาเพิ่ม **27.7%**

คดีอาญาโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 27.7 โดยคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 32.8 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.6 ขณะที่คดีชีวิตร่างกายและเพศลดลงร้อยละ 4

หนี้ครัวเรือนชะลอการขยายตัวเหลือ **5.8%**

ไตรมาสสองปี 2562 หนี้สินครัวเรือนเท่ากับ 13.08 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.8 ชะลอลงจากร้อยละ 6.3 ในไตรมาสก่อน และคิดเป็นสัดส่วนต่อ GDP เท่ากับร้อยละ 78.7

อุบัติเหตุจราจรลดลง **11.1%**

การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกลดลงร้อยละ 11.1 การขับรถเร็วเกินกว่าที่กำหนดเป็นสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุสูงสุด และรถจักรยานยนต์ยังคงเกิดอุบัติเหตุสูงสุด

เด็กไทย **1** ใน **5** ยากจนหลายมิติ

สัดส่วนของเด็กที่มีความยากจนหลายมิติคิดเป็นร้อยละ 21.5 จากเด็กทั้งหมดทั่วประเทศ มีค่าเฉลี่ยความขัดสนอยู่ที่ร้อยละ 34.7 โดยมีมิติที่ส่งผลให้เด็กยากจนหลายมิติมากที่สุดคือ ด้านการศึกษา

ผู้ป่วยโรคเฝ้าระวังลดลง **5.2%**

จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลงร้อยละ 5.2 โดยผู้ป่วยโรคปอดอักเสบลดลงร้อยละ 31.1 และผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ลดลงร้อยละ 1.3 แต่พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 51.9

เด็กไทย **60%** เสี่ยงภัยออนไลน์

ภัยที่พบมากที่สุดคือ การถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ การเข้าถึงสื่อลามกและพูดคุยเรื่องเพศกับคนแปลกหน้า การติดเกม และการถูกล่อลวงออกไปพบคนแปลกหน้า

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรีเพิ่มขึ้น **3.1%**

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรีขยายตัวร้อยละ 3.1 ยังต้องเฝ้าระวังกลยุทธ์ทางการตลาดของเบียร์ไร้แอลกอฮอล์ และอันตรายจากบุหรีไฟฟ้า

1 ใน **3** ของคนรุ่นใหม่ทำงานแบบ NextGen Work

อาชีพที่มีการจ้างงานสูง 4 อันดับแรก ได้แก่ กราฟิกดีไซน์ การตลาดออนไลน์และโฆษณา การทำเว็บและโปรแกรมมิ่ง และงานเขียนและแปลภาษา

ความเคลื่อนไหวทางสังคมรายไตรมาส

1. สถานการณ์ด้านแรงงาน

ภาพรวมสถานการณ์แรงงานในไตรมาสสาม ปี 2562 กำลังแรงงาน และผู้มีงานทำลดลง ขณะที่แรงงานรอฤดูกาล และอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น โดยกำลังแรงงานมีจำนวนทั้งสิ้น 38 ล้านคน ลดลงร้อยละ 2.0 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ผู้มีงานทำมีจำนวนทั้งสิ้น 37.5 ล้านคน ลดลงร้อยละ 2.1 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน

“ ไตรมาสสาม ปี 2562 การจ้างงานลดลง ตามการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ และผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ”

ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสสาม ปี 2562

	จำนวน (หน่วย: ล้านคน)					การเปลี่ยนแปลง (%YOY)				
	2561		2562			2561		2562		
	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
กำลังแรงงานรวม	38.7	38.4	38.4	38.4	38.0	1.5	1.7	0.6	-0.2	-2.0
1. ผู้มีงานทำ	38.3	37.9	37.7	37.8	37.5	1.7	1.9	0.9	-0.3	-2.1
(การทำงานต่ำกว่าระดับ)*	0.3	0.2	0.3	0.2	0.2	17.5	-9.1	0.0	-15.3	-39.6
1.1 ภาคเกษตร	12.8	12.2	11.2	11.5	12.6	1.9	2.4	-4.2	-4.0	-1.8
1.2 นอกภาคเกษตร	25.5	25.7	26.5	26.3	24.9	1.6	1.7	3.2	1.5	-2.3
- อุตสาหกรรมการผลิต	6.2	6.3	6.3	6.3	5.8	2.8	4.6	1.0	-0.5	-5.2
- ก่อสร้าง	2.1	2.1	2.3	2.4	2.0	2.6	5.0	10.5	6.2	-2.2
- ค้าส่ง/ค้าปลีก	6.2	6.3	6.4	6.3	6.0	0.9	1.5	2.4	-0.4	-4.1
- โรงแรม ภัตตาคาร	2.8	2.9	2.8	2.9	2.9	3.0	0.0	-0.2	1.1	3.1
- การขนส่ง/เก็บสินค้า	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	10.7	2.6	5.1	7.2	1.0
- การศึกษา	1.2	1.1	1.2	1.2	1.1	1.9	-3.9	-0.5	3.1	-1.9
- อื่นๆ	5.8	5.8	6.1	6.0	5.7	-1.6	-0.6	5.9	2.5	
2. จำนวนผู้ว่างงาน**	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	-17.5	-14.9	-25.9	-8.3	5.5
อัตราการว่างงาน (%)	0.96	0.93	0.92	0.98	1.04					
3. แรงงานรอฤดูกาล	0.1	0.1	0.3	0.3	0.1	-25.5	-8.3	0.4	40.3	53.7
สัดส่วนต่อกำลังแรงงาน (%)	0.1	0.3	0.8	0.7	0.2					
4. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์	46.5	46.7	43.5	46.4	46.7	-0.6	0.4	-2.6	0.1	0.4
5. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (รวม)	43.3	43.5	41.3	43.0	43.5	-1.5	0.1	-1.5	-0.4	0.4
5.1 ผู้ทำงานน้อยกว่า 10 ชม.***	0.4	0.4	0.9	0.6	0.3	13.6	-42.8	6.7	-7.1	-29.3
- ต้องการงานเพิ่ม	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	15.1	-55.3	-30.6	-9.1	-16.6
- ไม่ต้องการงานเพิ่ม	0.3	0.3	0.8	0.5	0.2	13.3	-41.4	12.0	-6.9	-31.1
5.2 ผู้ทำงานน้อยกว่า 35 ชม.***	6.1	5.6	8.7	6.0	5.4	16.2	1.3	12.6	0.7	-12.1
- ต้องการงานเพิ่ม	0.3	0.2	0.3	0.2	0.2	17.5	-9.1	0.0	-15.3	-39.6
- ไม่ต้องการงานเพิ่ม	5.8	5.4	8.4	5.8	5.2	16.2	1.8	13.2	1.4	-10.6
5.3 ผู้ทำงาน 40 ชม. ขึ้นไป	27.6	27.8	24.8	27.4	27.4	-1.1	1.4	-2.7	-0.6	-0.6
5.4 ผู้ทำงาน 50 ชม. ขึ้นไป	7.6	7.4	6.5	7.0	7.0	-4.7	-3.4	-7.9	-6.3	-7.9
6. จำนวนผู้ว่างงานแฝง	0.1	0.1	0.4	0.3	0.1	-10.5	-25.2	-7.2	28.8	20.3
อัตราการว่างงานแฝง (%)	0.3	0.4	1.0	0.8	0.3					

หมายเหตุ: * ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และต้องการงานเพิ่ม (นับรวมผู้ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์)

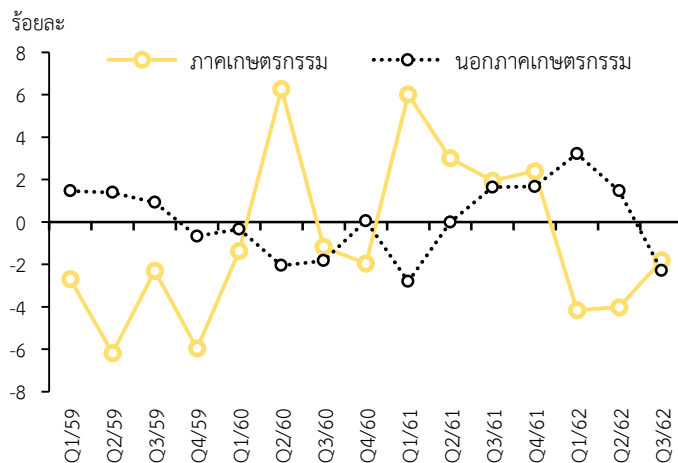
** (1) ผู้ว่างงาน หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้ทำงานและไม่มีการประจำแต่ได้หางาน สมัครงานหรือรอการบรรจุงาน และผู้ที่ไม่ได้หางานทำแต่พร้อมจะทำงานในระหว่าง 30 วันก่อนวันสัมภาษณ์ (2) ผู้ว่างงานแฝง คือ ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชม./สัปดาห์ และต้องการงานเพิ่ม ผู้รอฤดูกาล และ (3) อัตราการว่างงานแฝง = ผู้ว่างงานแฝง/กำลังแรงงาน

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ขณะที่ผู้ว่างงานมีจำนวน 0.4 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 1.04 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากช่วงก่อน สาเหตุสำคัญมาจากเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อน และปัญหาภัยธรรมชาติโดยเกิดภาวะน้ำท่วมที่รุนแรงในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งภาวะน้ำแล้งในบางพื้นที่ ปัญหาดังกล่าวยังส่งผลให้แรงงานรอฤดูกาลเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 53.7 หรือมีจำนวนทั้งสิ้น 0.7 แสนคน

เมื่อพิจารณาการจ้างงานเป็นรายสาขา พบว่า การจ้างงานภาคเกษตรลดลงร้อยละ 1.8 เป็นการลดลงต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่สาม จากปัญหาภัยธรรมชาติ และการจ้างงานภาคนอกเกษตรลดลงร้อยละ 2.3 เป็นการหดตัวครั้งแรกในรอบ 5 ไตรมาส ตามการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ และการหดตัวของการส่งออก โดยสาขาที่มีการจ้างงานลดลงได้แก่ สาขาการผลิต สาขาการขนส่ง/ขายปลีก และ สาขาการก่อสร้าง ลดลงร้อยละ 5.2 4.1 และ 2.2 ตามลำดับ ขณะที่สาขาโรงแรม/ภัตตาคาร และสาขาการขนส่ง/เก็บสินค้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.1 และ 1.0 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นมาก

แผนภาพ 1 อัตราการเปลี่ยนแปลงของผู้มีงานทำ จำแนกตามสาขาภาพรวม (%YOY)

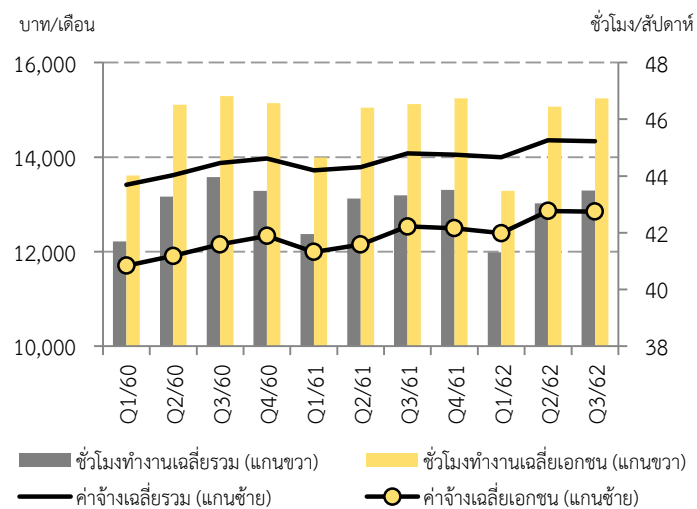

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ชั่วโมงการทำงานตรงตัว แม้การจ้างงานจะลดลง แต่โดยเฉลี่ยแรงงานยังคงมีชั่วโมงทำงานอยู่ในระดับใกล้เคียงกับช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยชั่วโมงการทำงานในภาพรวมเฉลี่ยเท่ากับ 43.5 ชั่วโมง/สัปดาห์ ขณะที่ชั่วโมงการทำงานในภาคเอกชนเท่ากับ 46.7 ชั่วโมง/สัปดาห์ เพิ่มขึ้นเท่ากันที่ร้อยละ 0.4 โดยมีสาเหตุจากการปรับตัวของสถานประกอบการมีการปรับลดชั่วโมงการทำงานล่วงเวลาลงและบางส่วนมีการปรับลดการจ้างแรงงานที่มีผลิตภาพและชั่วโมงการทำงานต่ำก่อน ทำให้โดยเฉลี่ยชั่วโมงการทำงานยังคงตรงตัวในเกือบทุกสาขาเศรษฐกิจ

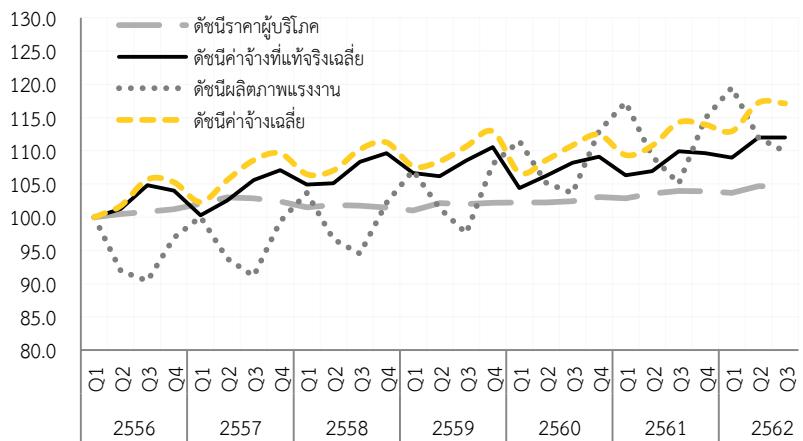
ค่าจ้างแรงงานในภาพรวมเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเช่นกัน โดยค่าจ้างแรงงานโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 14,334 บาท/เดือน ค่าจ้างแรงงานภาคเอกชนเท่ากับ 12,847 บาท/เดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 และ 2.5 ตามลำดับ เมื่อหักเงินเฟ้อที่ร้อยละ 0.6 แล้ว ค่าจ้างที่แท้จริงของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.9 โดยสาขาที่แรงงานได้รับค่าจ้างเพิ่มขึ้นได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาขาขายส่งและขายปลีก สาขาการผลิต สาขากิจกรรมโรงแรมและบริการด้านอาหาร ด้านผลิตภาพแรงงาน (มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อผู้ปฏิบัติงาน) พบว่า มีมูลค่า 69,329 บาทต่อคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.6

แผนภาพ 2 ค่าจ้างเฉลี่ยและชั่วโมงการทำงานในภาพรวมและภาคเอกชน

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 3 ดัชนีราคาผู้บริโภคและดัชนีค่าจ้างที่แท้จริงเฉลี่ย

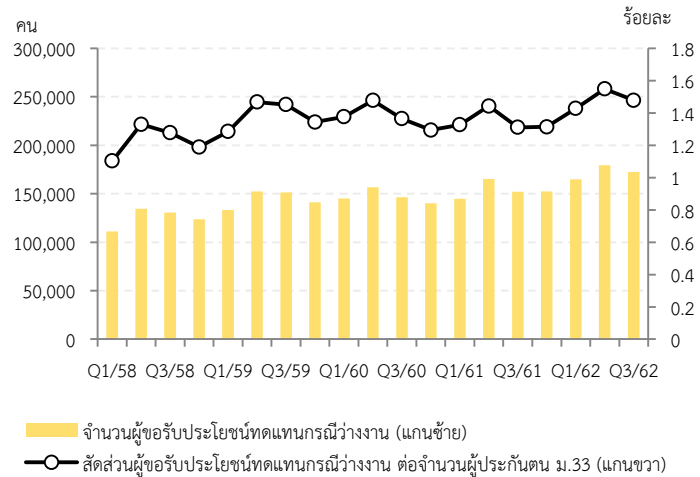
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กระทรวงพาณิชย์

การว่างงานเพิ่มขึ้นทั้งผู้ที่เคยทำงาน และไม่เคยทำงานมาก่อน โดยผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อนเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.4 สอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานประกันสังคมที่พบว่า ผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดย ณ วันสิ้นไตรมาสสามปี 2562 มีจำนวน 172,412 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.5 ขณะที่ผู้ว่างงานที่ไม่เคยทำงานมาก่อน

เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.0 ส่วนหนึ่งเนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ผู้จบการศึกษาใหม่เริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาระยะเวลาการหางานของผู้ว่างงานยังพบว่าผู้ว่างงานส่วนใหญ่มีระยะเวลาการหางานไม่เกิน 3 เดือน หรือเป็นผู้ว่างงานในระยะสั้น

เมื่อพิจารณาการว่างงานตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษามีอัตราการว่างงานสูงสุดที่ร้อยละ 2.15 รองลงมาเป็นผู้จบอาชีวศึกษาวิชาชีพชั้นสูงมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า ที่มีอัตราการว่างงานที่ร้อยละ 2.05 1.31 1.26 1.09 และ 0.40 ตามลำดับ โดยเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน พบว่า ผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา อาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นมีอัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปีที่ผ่านมา

แผนภาพ 4 จำนวนและสัดส่วนผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน

ตาราง 2 อัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)

อัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา	2561				2562		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	0.60	0.47	0.40	0.40	0.43	0.35	0.40
มัธยมต้น	1.62	1.13	1.07	1.07	1.20	1.12	1.26
มัธยมปลาย (สายสามัญ)	1.53	1.22	1.09	1.15	0.95	1.21	1.09
อาชีวศึกษา (ปวช.)	2.03	1.90	1.15	1.31	1.34	2.05	2.05
วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	2.18	2.42	1.42	1.41	1.71	1.89	1.31
อุดมศึกษา	1.96	1.90	2.11	1.85	1.56	1.78	2.15
รวม	1.24	1.07	0.96	0.93	0.92	0.98	1.04

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แนวโน้มการจ้างงานในไตรมาสที่ 3 ปี 2562

จากการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร เดือนตุลาคม 2562 พบว่าจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจยังไม่ปรากฏผลกระทบต่อตลาดแรงงานมากนัก โดยแม้ว่ากำลังแรงงานและผู้มีงานทำลดลงร้อยละ 1.7 และ 1.6 ตามลำดับ แต่มีผู้ว่างงาน 0.355 ล้านคน คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 0.9 ส่วนหนึ่งคาดว่ามีการเคลื่อนย้ายออกจากกำลังแรงงาน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มผู้ทำงานบ้านที่เข้าสู่กำลังแรงงาน เป็นครั้งคราวตามฤดูกาล โดยพบว่าผู้ที่อยู่นอกกำลังแรงงาน 19.2 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.1 ประกอบกับโครงสร้างตลาดแรงงานไทยมีความยืดหยุ่นซึ่งแรงงานที่ถูกเลิกจ้างในระบบสามารถย้ายไปทำงานนอกระบบได้ง่ายโดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม

อย่างไรก็ตาม มีสัญญาณของผลกระทบจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ ที่ต้องติดตามต่อไป ดังนี้

“

ไตรมาสที่ 3 ปี 2562
จากการชะลอตัวของ
เศรษฐกิจยังไม่ปรากฏ
ผลกระทบต่อ
ตลาดแรงงานมากนัก

”

1. ผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดย ณ วันสิ้นสุดของไตรมาสสาม ปี 2562 มีจำนวน 1.72 แสนคน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.5 ต่อจำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ทั้งหมด สูงที่สุดตั้งแต่วิกฤติเศรษฐกิจ ปี 2552 ที่มีสัดส่วนที่ร้อยละ 2.2
2. คำสั่งซื้อในประเทศและต่างประเทศที่ปรับตัวลดลง โดยดัชนีภาวะธุรกิจ ในคำสั่งซื้อในประเทศปรับตัวลดลงต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 11 ติดต่อกัน ขณะที่คำสั่งซื้อในต่างประเทศหดตัวต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 6 ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานในอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อส่งออก
3. การทำงานล่วงเวลา (โอที) ลดลง โดยจำนวนผู้มีงานทำมากกว่า 50 ชั่วโมงขึ้นไป ลดลงร้อยละ 7.9 ในไตรมาสที่ 3 เป็นการลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ไตรมาสที่สี่ปี 2559 เป็นต้นมา
4. สถานประกอบการมีการขอใช้มาตรา 75 ตาม พรบ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม 2551 เพิ่มขึ้น (เป็นมาตรการที่กำหนดให้สถานประกอบการสามารถหยุดงานชั่วคราวโดยจ่ายค่าจ้างให้ลูกจ้างไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของค่าจ้าง) โดยไตรมาสสาม ปี 2562 จำนวนแรงงานที่โดนผลกระทบทั้งสิ้นเป็น 48,015 คน จากสถานประกอบการ 93 แห่งทั่วประเทศ โดยแบ่งหยุดกิจการบางส่วน 21,297 คน และหยุดกิจการทั้งหมดจำนวน 26,718 คน

ตาราง 3 จำนวนสถานประกอบการและลูกจ้างที่ได้รับผลกระทบ ตามมาตรา 75 ทั่วประเทศ

ไตรมาส/ปี	สถานประกอบการ (แห่ง)	รวม		หยุดกิจการบางส่วน		หยุดกิจการทั้งหมด	
		(คน)	(วัน)	(คน)	(วัน)	(คน)	(วัน)
Q3/61	38	9,724	814	5,854	856	3,870	288
Q4/61	70	22,984	1,106	13,562	705	9,422	401
Q1/62	47	29,488	735	18,278	424	11,210	311
Q2/62	50	49,898	759	40,189	387	9,709	372
Q3/62	93	48,015	1,268	21,297	722	26,718	546

หมายเหตุ: 1. จำนวนสถานประกอบการ ไม่นับซ้ำ

2. จำนวนคน นับซ้ำ

ที่มา: กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญกับตลาดแรงงาน

1. การติดตามสถานการณ์การเลิกจ้างอย่างใกล้ชิด และการติดตามตรวจสอบให้แรงงานได้รับเงินชดเชยการเลิกจ้างตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งอำนวยความสะดวกและประสานจัดหางานให้กับแรงงาน เช่น การจัดตลาดนัดแรงงาน การประชาสัมพันธ์ช่องทางสมัครงาน และแหล่งงาน

2. การดำเนินมาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อแรงงาน อาทิ

- การขอความร่วมมือสถานประกอบการใช้แนวทางชะลอการเลิกจ้างเป็นลำดับ เช่น การลดชั่วโมง/วันทำงานลง การหยุดการทำงานชั่วคราวตามมาตรา 75 การสมัครใจลาออก โดยการเลิกจ้างควรเป็นแนวทางสุดท้าย

- มาตรการในการเพิ่ม/ปรับเปลี่ยนทักษะแรงงานให้สามารถทำงานที่แตกต่างไปจากเดิม หรือเปลี่ยนไปประกอบอาชีพใหม่ได้ โดยเฉพาะแรงงานไร้ทักษะแรงงานกึ่งทักษะ ที่พบว่ามีการว่างงานเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มจะได้รับผลกระทบในระยะยาวจากการปิดกิจการและย้ายฐานการผลิต ซึ่งจะทำให้เกิดการหดตัวในความต้องการแรงงานกลุ่มไร้ทักษะและกึ่งทักษะ ประกอบกับการดึงดูดการลงทุนของไทยที่เน้นการลงทุนที่ใช้เทคโนโลยีเป็นหลัก ซึ่งจะทำให้ความต้องการแรงงานทักษะมากขึ้น

2. หนี้สินครัวเรือน

หนี้สินครัวเรือน ในไตรมาสสอง ปี 2562 มีมูลค่า 13.08 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.8 ชะลอตัวจากร้อยละ 6.3 ในไตรมาสก่อน โดยเป็นผลจากการชะลอตัวของสินเชื่อเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์และรถยนต์เป็นหลัก ขณะที่สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Households debt to GDP) อยู่ที่ร้อยละ 78.7 เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในไตรมาสที่สองชะลอตัวลงเร็วกว่าหนี้สินครัวเรือน ส่งผลให้ระดับสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศยังคงเท่ากับไตรมาสก่อน เมื่อพิจารณาแหล่งที่มาของการปล่อยกู้ให้แก่ภาคครัวเรือน พบว่า หนี้ครัวเรือนที่มาจากสถาบันรับฝากเงินเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวลง ขณะที่หนี้ครัวเรือนจากสถาบันการเงินอื่นยังคงเพิ่มขึ้นในอัตราเร่งต่อเนื่อง

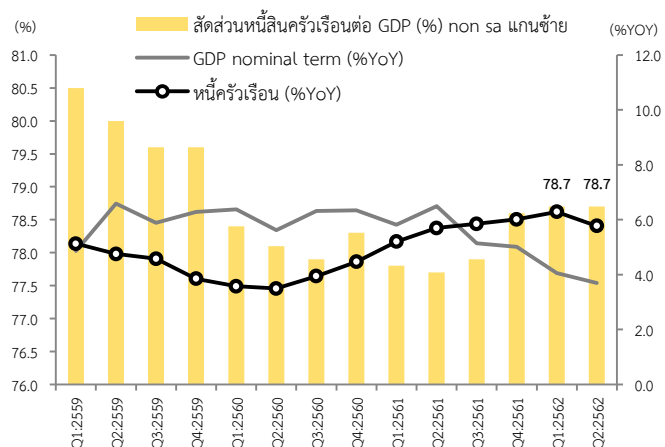
“
หนี้สินครัวเรือนขยายตัว
ร้อยละ 5.8 ชะลอตัวจาก
ร้อยละ 6.3 ในไตรมาสก่อน
”

ตาราง 4 หนี้สินครัวเรือน (สินเชื่อจากสถาบันการเงิน)

ณ สิ้นระยะเวลา	2560				2561				2562	
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
หนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	11.60	11.70	11.86	12.10	12.20	12.37	12.55	12.83	12.97	13.08
%YOY	3.6	3.5	3.9	4.5	5.2	5.7	5.8	6.0	6.3	5.8
- สถาบันรับฝากเงิน	4.1	4.0	4.2	4.4	5.1	5.5	5.6	5.6	5.7	5.0
- สถาบันการเงินอื่น	-0.3	0.3	2.2	5.2	6.0	7.3	7.8	8.5	10.8	11.2
สัดส่วนต่อ GDP	78.4	78.1	77.9	78.3	77.8	77.7	77.9	78.6	78.7	78.7

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

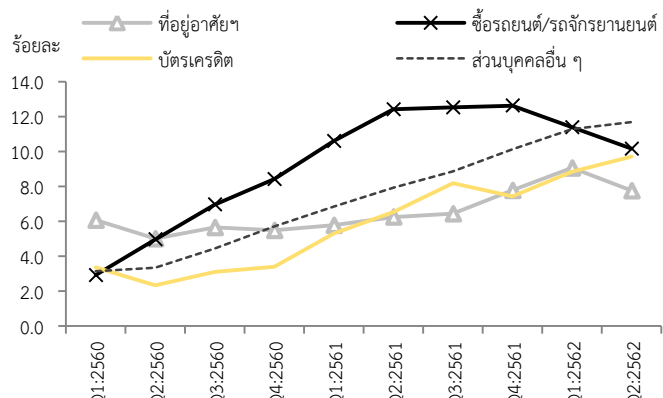
แผนภาพ 5 สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP (Non SA)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย และ สศช.

สินเชื่อเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์และซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ปรับตัวชะลอลง ขณะที่สินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อน¹ โดยจากข้อมูลยอดคงค้างสินเชื่อของเฉพาะธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบในไตรมาสสอง ปี 2562 สะท้อนให้เห็นว่า สินเชื่อเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยซึ่งมีสัดส่วนสูงสุดของหนี้ครัวเรือนทั้งหมดมีแนวโน้มขยายตัวชะลอลงจากไตรมาสก่อน โดยสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยขยายตัวร้อยละ 7.8 ชะลอลงจากร้อยละ 9.1 ในไตรมาสก่อน เช่นเดียวกับสินเชื่อเพื่อซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่ชะลอจากร้อยละ 10.2 จากร้อยละ 11.4 ขณะที่สินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคลอื่นปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยขยายตัวร้อยละ 11.8 เทียบกับร้อยละ 11.3 ซึ่งเป็นผลจากการขยายตัวของทั้งสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลอื่น

แผนภาพ 6 อัตราการขยายตัวสินเชื่อคงค้างเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สินเชื่อเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่ชะลอตัวในไตรมาสสอง ปี 2562 ส่วนหนึ่งเป็นผลจาก (1) มาตรการควบคุมสินเชื่อบ้าน (LTV) ที่ส่งผลให้ความต้องการที่อยู่อาศัยปรับตัวลดลง โดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยสัญญาที่ 2 ขึ้นไปของผู้กู้รายเดิม และ (2) ตลาดอสังหาริมทรัพย์ที่ยังคงอยู่ในระดับทรงตัว เนื่องจากอุปสงค์ของตลาดชะลอลงอย่างต่อเนื่อง สะท้อนจากยอดการโอนกรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยในไตรมาสสอง ปี 2562 ที่ลดลงร้อยละ 18.9 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 13.5 และมีอุปทานส่วนเกิน (Over supply) ในตลาดอสังหาริมทรัพย์ สะท้อนจากหน่วยอยู่ระหว่างการขายทั้งหมด (Total supply) ที่เพิ่มขึ้นในช่วงครึ่งแรกของปี 2562 ทั้งในส่วนของที่อยู่อาศัยแนวราบ และแนวสูง รวมถึงการลดลงของหน่วยที่อยู่อาศัยเปิดขายใหม่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในช่วงครึ่งแรกของปี 2562

¹ การวิเคราะห์หนี้สินครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์ข้างต้น เป็นการนำข้อมูลเฉพาะในส่วนยอดคงค้างสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบมาใช้ในการวิเคราะห์เท่านั้น โดยยังขาดข้อมูลที่มาจากสถาบันรับฝากเงินอื่น และสถาบันการเงินอื่นต่าง ๆ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ บริษัทบัตรเครดิต ลิซซิ่ง และสินเชื่อส่วนบุคคล ไร่รับจำนำ ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) อยู่ระหว่างดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลหนี้สินครัวเรือนจำแนกตามวัตถุประสงค์อย่างเป็นทางการต่อไป ซึ่งจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ประเด็นหนี้สินครัวเรือนได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

ด้านสินเชื่อรถยนต์ชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่องจากไตรมาสก่อน สอดคล้องกับ (1) การลดลงของยอดจำหน่ายรถยนต์นั่งส่วนบุคคลร้อยละ 6.5 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 1.7 ในไตรมาสก่อน และ (2) ความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่ปรับตัวลดลง ส่งผลให้มาตรฐานการปล่อยสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์เข้มงวดมากขึ้นเพราะตลาดเกิดความไม่มั่นใจจากความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจและคุณภาพลูกหนี้ที่ปรับตัวลดลง ขณะที่รถจักรยานยนต์เริ่มส่งสัญญาณการขยายตัวร้อยละ 0.9 เทียบกับการลดลงร้อยละ 7.1 ในไตรมาสที่ผ่านมา

ขณะที่สินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคลอื่นเพิ่มสูงขึ้นจากไตรมาสที่ผ่านมา โดยเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของสินเชื่อส่วนบุคคลอื่นร้อยละ 12.3 จากร้อยละ 11.7 และสินเชื่อบัตรเครดิตร้อยละ 9.9 เทียบกับร้อยละ 9.7 ในไตรมาสก่อน

ตาราง 5 หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL)

ณ สิ้นระยะเวลา	2560	2561				2562		
	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
NPL (ล้านบาท)	110,375	115,910	115,848	118,769	120,471	126,356	127,439	133,254
% YOY	4.8	5.5	10.3	7.8	9.1	9.0	10.0	12.2
สัดส่วนต่อสินเชื่อรวม	2.68	2.78	2.72	2.73	2.67	2.75	2.74	2.81

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพรวมคุณภาพสินเชื่ออยู่ในเกณฑ์เฝ้าระวัง เนื่องจากคุณภาพสินเชื่อหลายประเภทมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น โดยยอดคงค้างหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) เพื่อการอุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์ในไตรมาสสาม ปี 2562 มีมูลค่า 133,254 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.2 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.81 ต่อสินเชื่อรวมปรับตัวเพิ่มขึ้นจากสัดส่วนร้อยละ 2.74 ในไตรมาสก่อนหน้า

คุณภาพสินเชื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อรถยนต์ และบัตรเครดิตอยู่ในระดับที่ต้องติดตาม ขณะที่คุณภาพสินเชื่อส่วนบุคคลอื่นๆ ปรับตัวดีขึ้น โดยสัดส่วน NPL ของสินเชื่อที่อยู่อาศัยในไตรมาสสาม ปี 2562 อยู่ที่ร้อยละ 3.49 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.34 ในไตรมาสก่อน สอดคล้องกับการชะลอตัวของการปล่อยสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยเนื่องจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ยังคงกังวลความเสี่ยงของผู้กู้จากภาวะเศรษฐกิจและแนวโน้มตลาดอสังหาริมทรัพย์ ด้านสินเชื่อรถยนต์สัดส่วน NPL ปรับตัวเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 1.86 จากร้อยละ 1.82 ในไตรมาสที่ผ่านมา และสัดส่วน NPL ของสินเชื่อบัตรเครดิตอยู่ที่ร้อยละ 2.65 เทียบกับร้อยละ 2.48 ในไตรมาสก่อน ในขณะที่ NPL ของสินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคลอื่น ๆ สัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 2.36 ปรับลดลงจากร้อยละ 2.42

ตาราง 6 สัดส่วนหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ต่อสินเชื่อรวมของแต่ละประเภท

ณ สิ้นระยะเวลา	2560	2561				2562		
	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
สัดส่วนต่อสินเชื่อรวม	2.68	2.78	2.72	2.73	2.67	2.75	2.74	2.81
- ที่อยู่อาศัย	3.23	3.38	3.39	3.37	3.25	3.35	3.34	3.49
- รถยนต์	1.60	1.53	1.52	1.57	1.66	1.71	1.82	1.86
- บัตรเครดิต	2.61	3.15	2.42	2.54	2.34	2.67	2.48	2.65
- ส่วนบุคคลอื่นๆ	2.53	2.65	2.54	2.55	2.53	2.56	2.42	2.36

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 7 สินเชื่อบัตรเครดิต

ณ สิ้นระยะเวลา	2560	2561				2562		
	ทั้งปี	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
สินเชื่อบัตรเครดิต								
(1) ยอดสินเชื่อคงค้าง (ล้านบาท)	394,123	358,291	366,310	370,586	418,747	386,642	396,082	404,185
%YOY	9.4	7.5	8.9	8.1	6.2	7.9	8.1	9.1
(2) ยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนขึ้นไป	7,558	8,099	7,018	7,200	7,583	7,809	7,322	8,204
%YOY	-26.2	-17.9	-15.8	-0.2	0.3	-3.6	4.3	13.9
(2) / (1) (ร้อยละ)	1.9	2.3	1.9	1.9	1.8	2.0	1.8	2.0

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ขณะที่คุณภาพสินเชื่อประเภทที่ครัวเรือนใช้เสริมสร้างสภาพคล่องทางการเงิน มีแนวโน้มทรงตัว โดย (1) ยอดสินเชื่อคงค้างและยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนขึ้นไปของสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ (ที่มีและไม่มีทะเบียนรถเป็นหลักประกัน) ชะลอลงจากเดือนก่อน โดยมีมูลค่าอยู่ที่ 561,680 ล้านบาท และ 19,096 ล้านบาท ตามลำดับ ทำให้สัดส่วนยอดค้างชำระเกิน 3 เดือนต่อยอดสินเชื่อคงค้างอยู่ร้อยละ 3.4 เทียบกับร้อยละ 3.5 ในไตรมาสที่ผ่านมา และ (2) ยอดสินเชื่อผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือนขึ้นไปของสินเชื่อบัตรเครดิตมีมูลค่า 8,204 ล้านบาท โดยคิดเป็นสัดส่วนต่อยอดสินเชื่อคงค้างบัตรเครดิตร้อยละ 2.0 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.8 ในไตรมาสที่ผ่านมา

แนวโน้มหนี้สินครัวเรือนในช่วงครึ่งหลังปี 2562 คาดว่าจะชะลอลงจากช่วงครึ่งแรกของปี ขณะที่สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอาจปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากแนวโน้มเศรษฐกิจในช่วงครึ่งหลังของปีขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป ขณะที่หนี้ครัวเรือนมีแนวโน้มชะลอลงตาม (1) สินเชื่อที่อยู่อาศัยที่มีแนวโน้มทรงตัวจากครึ่งปีแรก จากความต้องการที่อยู่อาศัยที่มีแนวโน้มชะลอลง อุปทานส่วนเกินของตลาดอสังหาริมทรัพย์ และความเข้มงวดของสถาบันการเงินในการปล่อยกู้ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยดังกล่าวจะชดเชยกับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านภาคอสังหาริมทรัพย์โดยการดำเนินมาตรการสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) ที่สนับสนุน

สินเชื่อที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชนทั่วไปที่มีความต้องการมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ในราคาซื้อขายไม่เกิน 3 ล้านบาทต่อหน่วย และ (2) สินเชื่อรถยนต์ที่ชะลอตัวตามยอดจำหน่ายรถยนต์และจักรยานยนต์ที่ลดลง และสถาบันการเงินส่วนใหญ่ที่ยังคงเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่อเนื่องจากคุณภาพลูกหนี้ที่ยังไม่ปรับตัวดีขึ้นมากนัก ขณะที่สินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคลอื่นมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นตามสินเชื่อบัตรเครดิตที่เพิ่มสูงขึ้น

ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐได้ดำเนินมาตรการสำคัญต่าง ๆ เพื่อติดตามและกำกับดูแลการขยายตัวของหนี้สินครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง อาทิ

1. การส่งเสริมความรู้ทางการเงินเชิงรุกแบบเน้นกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มอาชีวศึกษา กลุ่มวัยเริ่มทำงาน กลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มเกษตรกร สอดคล้องกับผลการศึกษาโครงสร้างของผู้ก่อหนี้และหนี้เสียของไทยที่พบว่า คนไทยในกลุ่มวัยเริ่มทำงานเป็นหนี้มากขึ้น และมีหนี้เสียมากขึ้น (บทความในกรอบ “พฤติกรรมก่อหนี้ของคนไทยในแต่ละวัย”) เช่น โครงการการออมและการบริหารหนี้ที่สมดุลเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีมีสุขของธนาคารออมสิน โครงการให้ความรู้ทางการเงินแก่เกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั่วประเทศ ผ่านโครงการสร้างสังคมแห่งปัญญาผ่านศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธ.ก.ส. โครงการ Fin. ดี We Can Do ของธนาคารแห่งประเทศไทย

2. การกำกับดูแลให้เกิดการเป็นหนี้ที่เหมาะสมทั้งในด้านผู้ก่อหนี้และผู้ปล่อยกู้ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อกำกับดูแลการปล่อยสินเชื่อหลายประเภท เช่น หลักเกณฑ์สินเชื่อจำนำทะเบียนรถ หลักเกณฑ์สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (LTV) การศึกษาการกำหนดมาตรฐานการคำนวณภาระหนี้รวมต่อรายได้ (DSR)²

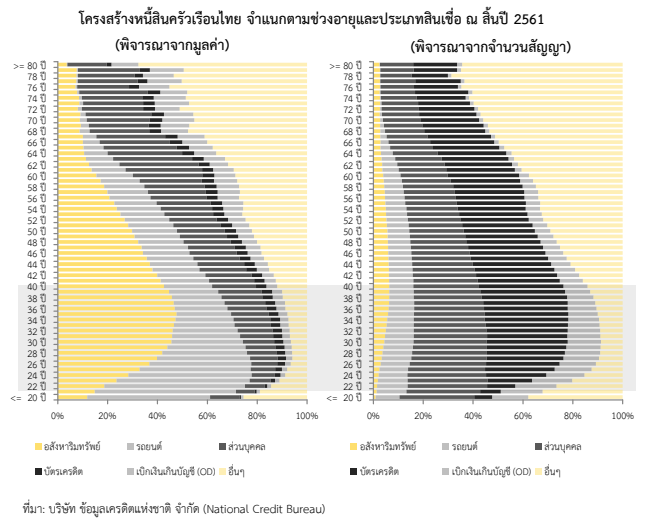
3. การช่วยเหลือลูกหนี้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และปรับโครงสร้างหนี้ โดยการดำเนินโครงการสำคัญ ๆ รวมทั้งมาตรการระยะสั้นต่าง ๆ อาทิ (1) โครงการปรับโครงสร้างหนี้และคลินิกแก้หนี้ ระยะที่ 2 ของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยการขยายขอบเขตโครงการให้ครอบคลุมถึงลูกหนี้ในกลุ่มบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-Bank) และ (2) การพักชำระหนี้เงินต้นของลูกหนี้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของธนาคารออมสิน โครงการลดดอกเบี้ยเงินกู้และโครงการขยายระยะเวลาชำระหนี้เงินกู้ให้แก่เกษตรกรผู้ประสบภัยแล้งและผู้ปลูกข้าวของ ธ.ก.ส.

² คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) จะมีการติดตามข้อมูลภาระหนี้ต่อรายได้ (Debt service ratio: DSR) ตามมาตรฐานกลาง โดยสถาบันการเงินต่าง ๆ จะเริ่มรายงานข้อมูลในไตรมาสที่สี่ ปี 2562

พฤติกรรมการณ์ก่อนหนี้ของคนไทยในแต่ละวัย

สถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทยกำลังเป็นประเด็นสำคัญที่สาธารณชนให้ความสนใจ เนื่องจากสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP ค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ซึ่งอาจนำไปสู่ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนโดยเฉพาะในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจมีแนวโน้มชะลอการขยายตัว อาจทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นไม่สอดคล้องกับภาระหนี้ที่กำลังเพิ่มสูง โดยข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทยในไตรมาสสอง ปี 2562 พบว่า สัดส่วนหนี้ครัวเรือนอยู่ที่ร้อยละ 78.7 ต่อ GDP เทียบเท่าไตรมาสก่อน และหนี้ส่วนใหญ่ถูกนำไปเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ เพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคล และเพื่อประกอบอาชีพและซื้อหลักทรัพย์ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการก่อหนี้ของครัวเรือนดังกล่าวเป็นเพียงการสะท้อนให้เห็นปัญหาหนี้สินครัวเรือนในระดับมหภาคที่โครงสร้างหนี้ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มหนี้ระยะสั้นและยังชัดเจนขึ้นเมื่อเทียบกับหนี้ครัวเรือนของต่างประเทศที่ส่วนใหญ่เป็นหนี้ระยะยาวโดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย³ การตัดสินใจหรือประเมินสถานการณ์หนี้ครัวเรือนที่กำลังอยู่ในช่วงน่าเป็นห่วงหรือไม่จำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมและลักษณะการก่อหนี้ในระดับจุลภาคให้ลึกซึ้งและชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อกำหนดมาตรการที่ตรงกับสภาพปัญหาและกลุ่มเป้าหมาย

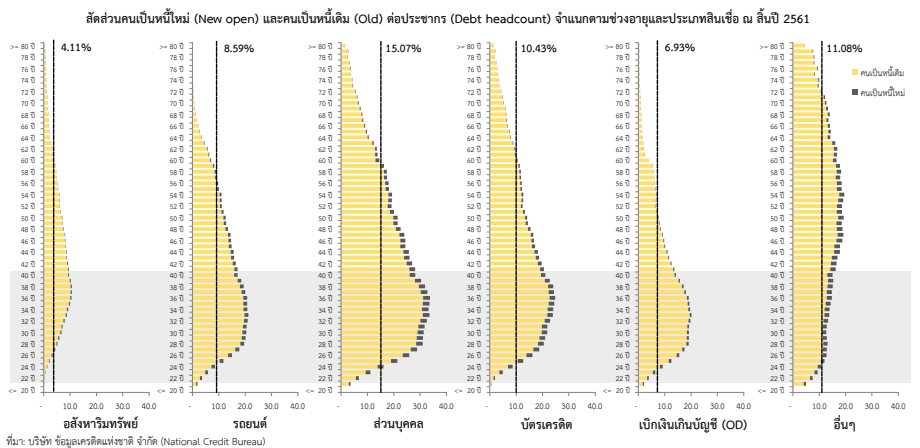
จากการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติสินเชื่อบุคคลของบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (National Credit Bureau: NCB) ณ สิ้นปี 2561 ซึ่งเป็นสินเชื่อของบุคคลต่างๆ ในระบบทั้งหมดและเป็นรายสัญญา (ครอบคลุม 68.7 ล้านบัญชีทั่วประเทศ และมียอดหนี้รวม 11.2 ล้านล้านบาท) โดยมุ่งเน้นกลุ่มคนไทยอายุ 22-40 ปี พบว่า

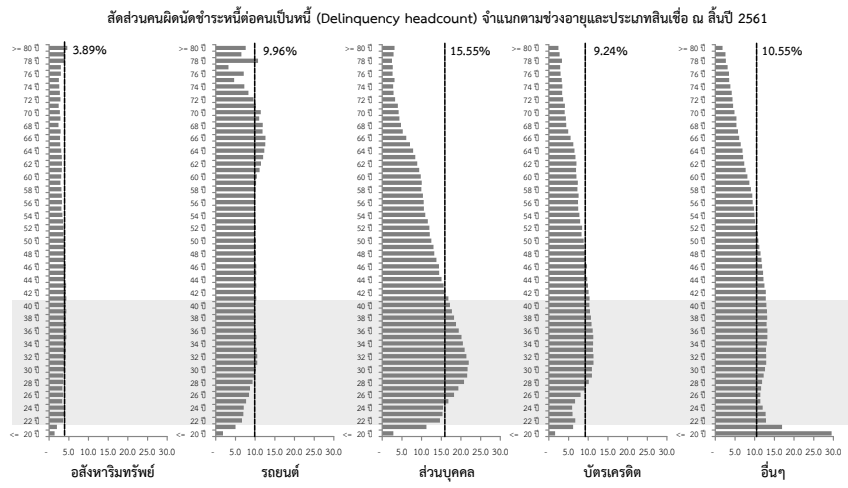
(1) พฤติกรรมการณ์ก่อหนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้บัตรเครดิตและส่วนบุคคลเป็นหลัก แต่หากพิจารณาจากมูลค่าหนี้ส่วนใหญ่กู้เงินเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยและรถยนต์ โดยเมื่อพิจารณาจากจำนวนสัญญาที่มีการก่อหนี้ (พอร์ตของสินเชื่อ) จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่ในช่วงอายุ 22-40 ปี เป็นหนี้บัตรเครดิต (ร้อยละ 32.0) หนี้ส่วนบุคคล (Personal loan: P loan) (ร้อยละ 28.7) และหนี้รถยนต์ (ร้อยละ 10.9) เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ในแง่ของปริมาณหนี้ คนไทยอายุ 22-28 ปี มีมูลค่าหนี้เพื่อซื้อรถยนต์เป็นหลัก (ร้อยละ 41.1) ส่วนคนกลุ่มอายุ 30-38 ปี เป็นหนี้เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ (ร้อยละ 45.8) นอกจากนี้ คนที่เป็นหนี้แบกรับภาระสินเชื่อที่อยู่อาศัยและรถยนต์ค่อนข้างสูงกว่าสินเชื่อประเภทอื่นอย่างชัดเจน โดยสินเชื่อที่อยู่อาศัยเฉลี่ยต่อคนอยู่ที่ 1,780,387 บาทต่อคน และสินเชื่อรถยนต์อยู่ที่ 413,874 บาทต่อคน ขณะที่สินเชื่อส่วนบุคคลและบัตรเครดิตอยู่ที่ 139,820 บาทต่อคน และ 53,327 บาทต่อคน ตามลำดับ

(2) 1 ใน 3 เป็นหนี้ส่วนบุคคล (P loan) และ 1 ใน 4 เป็นหนี้บัตรเครดิต ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าคนในช่วงอายุอื่น ๆ อย่างชัดเจน และส่วนใหญ่ยังเป็นผู้กู้รายเดิมหรือคนที่เป็นหนี้อยู่แล้วมากกว่ากลุ่มคนใหม่ ๆ ที่เริ่มเป็นหนี้ โดยหนี้ส่วนบุคคลและบัตรเครดิต เป็นสินเชื่อที่มีความเสี่ยงกว่าสินเชื่อประเภทอื่นโดยเปรียบเทียบ และเมื่อผนวกกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมหภาค ปัจจัยความไม่แน่นอนของระหว่างประเทศ รวมทั้งฐานะทางการเงินของครัวเรือนย่อมนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของความเปราะบางของครัวเรือนได้ง่ายกว่าสินเชื่อประเภทอื่นที่นำไปใช้ซื้อสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ จึงควรมีการติดตามการก่อหนี้ประเภทดังกล่าวอย่างใกล้ชิด

(3) คนไทยที่มีอายุ 22-40 ปี และมีหนี้ส่วนบุคคลและบัตรเครดิตเป็นกลุ่มที่มีหนี้เสียมากที่สุดเทียบกับกลุ่มอายุอื่น โดยคนที่มีหนี้ส่วนบุคคลในกลุ่มอายุดังกล่าวมีสัดส่วนของคนเป็นหนี้เสียสูงถึง 1 ใน 5 ของคนเป็นหนี้ส่วนบุคคลทั้งหมด ขณะที่คนเป็นหนี้เสียบัตรเครดิตมีสัดส่วน 1 ใน 10 ของคนเป็นหนี้บัตรเครดิตทั้งหมด นอกจากนี้ จากแผนภาพ

³ จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และ CEIC ณ ไตรมาสหนึ่ง ปี 2562 หนี้ครัวเรือนของต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (หนี้ระยะยาว) โดยมีสัดส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 52.0-80.0 ของหนี้ครัวเรือนทั้งหมด เช่น มาเลเซีย (ร้อยละ 52.0) ญี่ปุ่น (ร้อยละ 68.0) สิงคโปร์ (ร้อยละ 75.0) สหราชอาณาจักร (ร้อยละ 80.0) ขณะที่ประเทศไทยมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 33.0

ที่มา: บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (National Credit Bureau)

เครดิตมากกว่า 1 บัญชีต่อคน โดยค่าเฉลี่ยจำนวนบัญชีต่อคนของปี 2561 ของคนที่เป็นหนี้บัตรเครดิต เท่ากับ 1.36 บัญชีต่อคน ซึ่งเมื่อพิจารณาในช่วงอายุ 21 – 40 ปี พบว่า จำนวนบัญชีต่อคนของกลุ่มที่เป็นหนี้บัตรเครดิตหน้าใหม่อยู่ระหว่าง 1.45 – 1.51 บัญชีต่อคน (สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ)

(5) พฤติกรรมการกู้ยืมหลายบัญชีของผู้กู้สินเชื่อบัตรเครดิตหน้าใหม่สะท้อนแนวโน้มความเสี่ยงและความเปราะบางทางการเงินของคนเป็นหนี้ เนื่องจากการแบกรับภาระหนี้สินที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้และรายได้ที่เหลือเพื่อใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวัน และหากรายได้ไม่เพียงพอก็บรายจ่ายก็มีแนวโน้มให้คนเลือกที่จะก่อหนี้มากขึ้นเพื่อชดเชยรายจ่ายที่จำเป็น และนำไปสู่การกู้เงินต่อเนื่องวนไป หรือเรียกว่า “การติดกับดักการเป็นหนี้”

(6) สถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทยในปัจจุบันเป็นผลจากพฤติกรรมของทั้งผู้ปล่อยกู้และผู้กู้ จากการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทย⁴ พบว่า ในส่วนของผู้ปล่อยกู้มีการแข่งขันของสถาบันการเงินต่าง ๆ ในระดับสูงทั้งตลาดสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อตลาดรถยนต์ นำไปสู่การเสนอให้ผู้กู้ในกลุ่มผู้ที่มีฐานะทางการเงินที่ด้อยลงเรื่อย ๆ ขณะเดียวกัน ก็นำไปสู่การแข่งขันออกมาตรการส่งเสริมการขายต่าง ๆ (Promotions) ของสถาบันการเงิน เช่น การผ่อนชำระสินค้าโดยใช้บัตรเครดิตด้วยอัตราดอกเบี้ย 0% ซึ่งกระตุ้นให้คนหันมาก่อหนี้บัตรเครดิตมากขึ้น ด้านพฤติกรรมของผู้กู้ พบว่า มีการออมที่น้อยทำให้ต้องเป็นหนี้ในระดับสูงและใช้เวลาผ่อนชำระนาน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีทำให้การซื้อสินค้าสะดวกรวดเร็วขึ้นผ่านการซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ต เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้กู้ในกลุ่มอายุน้อยที่มีจำนวนบัญชีมาก จะมีคุณภาพหนี้ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดยเฉพาะสินเชื่อส่วนบุคคล (P loans) และหากไม่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สถานการณ์หนี้ครัวเรือนอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินในภาพรวมต่อไป

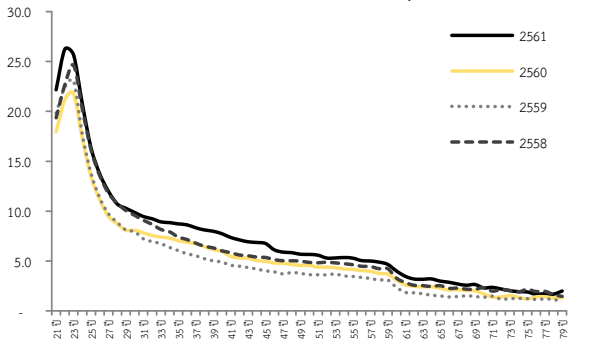
ข้อสงวน: บทความ บทวิเคราะห์ หรือบทวิจัยนี้ จัดทำขึ้นโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ต่อสาธารณะ ข้อมูลที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้จัดทำโดยอาศัยข้อมูลเชิงสถิติข้อมูลเศรษฐกิจการเงินจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ อย่างไรก็ตาม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด ไม่ยืนยันและไม่รับรองถึงความครบถ้วนสมบูรณ์หรือถูกต้องของข้อมูล จึงไม่รับผิดชอบต่อการนำเอาข้อมูล ข้อความ ความเห็น หรือทศรูปที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ไปใช้ ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด มีสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวในทรัพย์สินทางปัญญาของรายงานฉบับนี้ และขอสงวนลิขสิทธิ์ในข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารนี้ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง ทำให้ปรากฏ หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ซึ่งข้อมูลในเอกสารนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนในเชิงพาณิชย์ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และบริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด เป็นการล่วงหน้า นอกจากนี้ การกล่าว คัด หรืออ้างอิงข้อมูลบางส่วนตามสมควรในรายงานฉบับนี้ ไม่ว่าในบทความ บทวิเคราะห์ บทวิจัย ในเอกสารหรือการสื่อสารอื่นใด จะต้องกระทำโดยถูกต้องและไม่เป็นการก่อให้เกิดการเข้าใจผิด หรือความเสียหายแก่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด รวมทั้งต้องรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในข้อมูลของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด และต้องอ้างอิงถึงฉบับที่และวันที่ในเอกสารฉบับนี้ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด โดยชัดเจน”

⁴ สรา ซีนโซคสันต์, “ถอดรหัสปัญหาหนี้ครัวเรือนไทย” และ โสมรศมี จันทรัตน์, “Thailand’s Household Debt: Current Knowledge, Gaps and Implications” นำเสนอในงานเสวนา หัวข้อ “ถอดรหัสปัญหาหนี้ครัวเรือนไทย เร่งแก้อย่างไรให้คนไทยอยู่ได้อย่างยั่งยืน” ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย, 30 ตุลาคม 2562

สัดส่วนคนผิดนัดชำระหนี้ต่อคนเป็นหนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า คนเป็นหนี้ส่วนบุคคลและอายุ 28 – 34 ปี กลายเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนของคนเป็นหนี้เสียมากที่สุด (สัดส่วนร้อยละ 20.5 – 20.8 ของคนเป็นหนี้)

(4) แนวโน้มคนไทยเริ่มเป็นหนี้บัตรเครดิต (คนเป็นหนี้ใหม่) เพิ่มมากขึ้นและอายุน้อยลง โดยสัดส่วนคนเป็นหนี้ใหม่เฉพาะสินเชื่อบัตรเครดิตต่อคนเป็นหนี้บัตรเครดิตทั้งหมดปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา โดยเฉพาะในกลุ่มคนช่วงอายุ 21 – 24 ปี เพิ่มขึ้นในอัตราเร็วกว่ากลุ่มคนในช่วงอายุอื่น นอกจากนี้กลุ่มผู้กู้หน้าใหม่ส่วนใหญ่เป็นหนี้บัตร

แนวโน้มสัดส่วนคนเป็นหนี้ใหม่ต่อคนเป็นหนี้ทั้งหมด (New open to Outstanding) ช่วงอายุ 21 – 79 ปี

ที่มา: บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (National Credit Bureau)

3. สุขภาพและการเจ็บป่วย

“
ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังลดลง
แต่โรคไข้เลือดออกยังคง
เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
”

ไตรมาสสาม ปี 2562 มีผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรวม 222,531 ราย ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2561 ร้อยละ 5.2 โดยผู้ป่วยโรคปอดอักเสบลดลงร้อยละ 31.1 และผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ลดลงร้อยละ 1.3 แต่พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 51.9 เนื่องจากในหลายพื้นที่ยังมีฝนตกต่อเนื่อง ทำให้เกิดน้ำท่วมขังตามภาชนะและวัสดุต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงลายที่เป็นพาหะของโรค โดยพบผู้ป่วยสูงสุดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมา ได้แก่ ภาคใต้ และภาคเหนือ ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็กอายุ 5-14 ปี แต่ผู้เสียชีวิตส่วนมากเป็นกลุ่มวัย 15 ปีขึ้นไป โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง เช่น มีน้ำหนักเกินมาตรฐาน ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ที่อาจมีอาการรุนแรงส่งผลให้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น สำหรับการป้องกันประชาชนควรป้องกันตัวเองไม่ให้ถูกยุงลายกัด และช่วยกันกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายทุกสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นใช้มาตรการ “3 เก็บ ป้องกัน 3 โรค” คือ (1) เก็บบ้าน ให้สะอาดปลอดโปร่ง (2) เก็บขยะ รอบ ๆ บ้าน โดยทำต่อเนื่องสัปดาห์ละครั้ง และ (3) เก็บน้ำ ภาชนะใส่น้ำต้องปิดฝาให้มิดชิดเพื่อป้องกันไม่ให้ยุงลายวางไข่ สามารถป้องกันโรคที่มาจากยุงลายได้ 3 โรค ทั้งโรคไข้เลือดออก โรคไข้ซิก้า และโรคไข้ปวดข้อยุงลาย

ตาราง 8 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง (หน่วย: ราย)

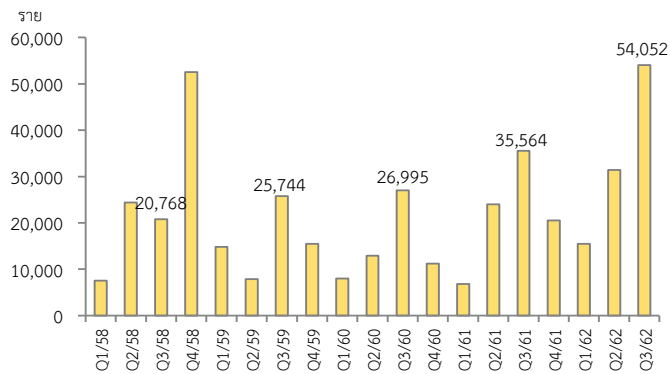
โรคเฝ้าระวัง	2561				2562			%YOY Q3/62
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	
ปอดอักเสบ	74,881	58,699	90,160	59,861	72,817	51,005	62,518	-31.1
ไข้เลือดออก	6,830	24,029	35,564	20,499	15,482	31,426	54,052	51.9
มือ เท้า ปาก	10,079	14,626	32,718	12,585	9,158	12,652	31,668	-3.2
ไข้หวัดใหญ่	40,995	25,698	73,042	43,628	132,787	60,518	72,054	-1.3
บิด	1,132	965	741	561	627	702	394	-46.8
หัด	630	632	1,186	3,108	1,756	1,051	1,082	-8.7
ฉีหนู	402	637	932	569	457	486	608	-34.7
ไข้สมองอักเสบ	182	231	200	132	240	178	149	-25.5
อหิวาตกโรค	0	2	2	1	5	4	1	-
ไข้กาฬหลังแอ่น	1	9	3	7	4	4	5	-
พิษสุนัขบ้า	7	3	3	2	0	2	0	-
รวม	135,139	125,531	234,551	140,953	233,333	158,028	222,531	-5.2
อัตราต่อประชากรแสนคน	204.5	190.1	355.1	213.3	353.2	239.2	335.6	

หมายเหตุ: ข้อมูลปี 2562 เป็นข้อมูล ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2562

ที่มา: รายงานโรคในระบบเฝ้าระวัง 506 สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพ 7 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกรายไตรมาสปี 2558-2562

ที่มา: รายงานโรคในระบบเฝ้าระวัง 506 สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

สำหรับการเจ็บป่วยจากภาวะน้ำท่วม ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม - 28 กันยายน 2562 พบโรคที่มากับน้ำท่วม และโรคที่เกิดขึ้นหลังน้ำลด ได้แก่ (1) โรคอุจจาระร่วง พบผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วง 49,261 ราย (2) โรคฉี่หนู พบผู้ป่วยโรคฉี่หนู 163 ราย และ (3) ปัญหาสุขภาพจิต ที่เกิดจากความเครียดจากสภาพความเสียหายจากน้ำท่วม จากข้อมูลการลงพื้นที่ออกไปสำรวจ และให้การช่วยเหลือเยียวยาจิตใจของประชาชนผู้ประสบภัยน้ำท่วมของกรมสุขภาพจิต ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และโรงพยาบาลทุกระดับมีจำนวนผู้ประสบภัย เข้ารับการประเมินคัดกรองสุขภาพจิต 31,600 ราย พบภาวะเครียด 3,043 ราย และต้องติดตามดูแลพิเศษ 193 ราย นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบจิตใจ เช่น กลุ่มเด็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัว ผู้ป่วยติดเตียง ครอบครัวผู้เสียชีวิต หรือสูญเสียทรัพย์สิน ซึ่งได้มีการให้ความช่วยเหลือเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคซึมเศร้า ตลอดจนมีการให้ความรู้แก่ อสม. เรื่องการปฐมพยาบาลทางด้านจิตใจ ให้มีการออกเยี่ยมติดตามดูแลสภาพจิตใจผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่ต้องเฝ้าระวัง ดังนี้

1. การระบาดของโรคไข้วัดช้อยุงลายหรือโรคชิคุนกุนยา จากข้อมูลของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 6 พฤศจิกายน 2562 พบผู้ป่วยแล้ว 8,774 ราย เพิ่มขึ้นสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาถึง 13 เท่า เนื่องจากในหลายพื้นที่ยังมีฝนตกเกิดน้ำท่วมขังซึ่งเอื้อต่อการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย พบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เดือนมกราคมที่ผ่านมา ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 25-34 ปี โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้จะมีผู้ป่วยมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ โรคปวดช้อยุงลายหรือโรคชิคุนกุนยา เป็นโรคติดต่อที่ไม่ทำให้เสียชีวิต แต่อาการของโรคจะทำให้เกิดไข้สูง ฉับพลันและมีการปวดตามข้อและกระดูก ซึ่งต้องระวังเป็นพิเศษในกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวเรื้อรัง เช่น โรคอัมพฤกษ์ อัมพาต เนื่องจากจะทำให้อาการรุนแรงขึ้น

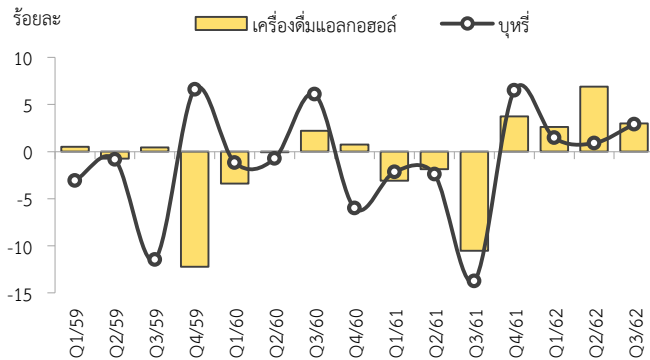
โรคนี้ไม่มีวัคซีนป้องกัน ไม่มียารักษาโดยเฉพาะ อาการของโรคจะค่อย ๆ ดีขึ้น ไข้จะหายภายใน 3 - 7 วัน แต่อาการปวดข้อจะหายได้ภายใน 1 - 12 สัปดาห์ การป้องกันโรคเช่นเดียวกับโรคไข้เลือดออก คือต้องไม่ให้ยุงกัด และช่วยกันกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายซึ่งเป็นพาหะนำโรค

2. การเจ็บป่วยด้วยโรคไข้หวัดใหญ่ โรคปอดอักเสบ และโรคหัด เนื่องจากประเทศไทยเข้าสู่ฤดูหนาว สภาพอากาศเริ่มเปลี่ยนแปลง อีกทั้งในหลายพื้นที่ยังมีฝนตกอยู่ และในบางพื้นที่อากาศเริ่มหนาวเย็น อาจทำให้ร่างกายปรับสภาพไม่ทัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและอาจเกิดแนวโน้มของการเจ็บป่วยด้วยโรคจากภัยหนาวเพิ่มขึ้น จากข้อมูลของสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม - 6 พฤศจิกายน 2562 พบผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ 133,067 ราย ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มเด็กเล็กและเด็กวัยเรียนในช่วงอายุ 5-14 ปี ผู้ป่วยโรคปอดอักเสบ 79,941 ราย พบมากสุดในกลุ่มอายุ 65 ปีขึ้นไป และผู้ป่วยโรคหัด 1,826 ราย ผู้ป่วยส่วนใหญ่พบในกลุ่มอายุ 15-24 ปี สำหรับคำแนะนำให้ประชาชนป้องกันตนเองจากโรคทำได้โดย (1) หลีกเลี่ยงการสัมผัส หรือคลุกคลีกับผู้ป่วย ควรใช้ผ้าปิดปากด้วยหน้ากากอนามัย เวลาไอหรือจาม (2) ล้างมือบ่อย ๆ ด้วยน้ำและสบู่ (3) ควรหลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่ที่มีคนแออัดอากาศถ่ายเทไม่สะดวก (4) หมั่นดูแลสุขภาพร่างกายออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ พักผ่อนให้เพียงพอ กินอาหารที่มีประโยชน์ กินร้อน ช้อนกลาง และดื่มน้ำบ่อย ๆ และ (5) หากมีอาการมีไข้ ไอ แน่นหน้าอก มีไข้ยาวนานเกิน 2 วัน ควรรีบไปพบแพทย์ เพื่อรับการรักษาอย่างทันที่

4. การบริโภคเครื่องตี้อแอลกอฮอล์และบุหรื

ไตรมาสสาม ปี 2562 การบริโภคเครื่องตี้อแอลกอฮอล์และบุหรืขยายตัวร้อยละ 3.1 ชะลอลงจากร้อยละ 4.6 ในไตรมาสที่ผ่านมา โดยเป็นผลจากปริมาณการบริโภคเครื่องตี้อแอลกอฮอล์ขยายตัวร้อยละ 3.0 ชะลอลงจากร้อยละ 6.9 ในไตรมาสก่อน ขณะที่การบริโภคบุหรืขยายตัวร้อยละ 2.9 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.9 ในไตรมาสที่ผ่านมา

แผนภาพ 8 การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องตี้อแอลกอฮอล์และบุหรื มูลค่าที่แท้จริง (%YoY)

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

“

คนที่เคยตี้อเปียร์ไร้อแอลกอฮอล์ ร้อยละ 69 ยังคงตี้อเปียร์ที่มีแอลกอฮอล์ตามปกติเท่าเดิม และ 3 ใน 4 เมื่อได้เห็นแพ็คเกจเปียร์ไร้อแอลกอฮอล์ทำให้นึกถึงเปียร์ที่มีแอลกอฮอล์ยี่ห้อที่เป็นบริษัทเดียวกัน ”

ทั้งนี้ ยังต้องเฝ้าระวังกลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัทเครื่องตี้อแอลกอฮอล์ที่ผลิตเปียร์ไร้อแอลกอฮอล์ออกมาจำหน่าย และอาศัยช่องโหว่ทางกฎหมายในการโฆษณา โดยใช้สัญลักษณ์ แพ็คเกจ ที่เหมือนหรือคล้ายกับเปียร์ที่มีแอลกอฮอล์ ทำให้นึกถึงเปียร์ที่มีแอลกอฮอล์ยี่ห้อที่เป็นบริษัทเดียวกัน และอันตรายจากบุหรืไฟฟ้า ดังนี้

1. **เปียร์ไร้อแอลกอฮอล์** ซึ่งบริษัทผู้ผลิตพยายามสื่อสารว่าเป็นทางเลือกสำหรับผู้ที่ต้องการจะเลิกหรือลดปริมาณแอลกอฮอล์ แต่ยังคงการรสชาติของเปียร์และสามารถตี้อได้ทุกที่ ทุกเวลา ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดโดยอาศัยช่องโหว่ทางกฎหมายในการโฆษณา โดยใช้สัญลักษณ์ แพ็คเกจ ที่เหมือนหรือคล้ายกับเปียร์ที่มีแอลกอฮอล์ที่ผลิตโดยบริษัทในเครือเดียวกัน และเนื่องจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ต่ำกว่า 0.5 ดีกรี จึงไม่เข้าข่ายการเป็นเครื่องตี้อแอลกอฮอล์ ตาม พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องตี้อแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ทำให้สามารถลงโฆษณาได้ทุกช่องทางโดยไม่ผิดกฎหมาย รวมทั้งสามารถจำหน่ายได้ตลอดวัน และไม่มีกำหนดอายุชั้นต่ำของผู้ซื้อ ปัจจุบันแม้ยอดขายเปียร์ไร้อแอลกอฮอล์จะยังไม่สูง แต่สามารถทำหน้าที่เป็นเสมือนสื่อโฆษณาให้แก่เครื่องตี้อที่มีแอลกอฮอล์ เนื่องจากมีสัญลักษณ์หรือแพ็คเกจคล้ายกัน ทั้งนี้ จากการสำรวจการรับรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรมการตี้อเครื่องตี้อมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์ ในประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 3,929 ตัวอย่างทั่วประเทศ ในช่วง

เดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2562 โดยการสนับสนุนของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา พบว่า ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 4.1 ที่ดื่มเบียร์ไร้แอลกอฮอล์ ในจำนวนนี้มีคนที่จะใช้เบียร์ไร้แอลกอฮอล์แทนเบียร์ปกติเพียงร้อยละ 3.8 ขณะที่ร้อยละ 69.3 ยังคงดื่มเบียร์ที่มีแอลกอฮอล์ตามปกติเท่าเดิม อย่างไรก็ตาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่หรือประมาณ 3 ใน 4 เมื่อได้เห็นแพ็คเกจเบียร์ไร้แอลกอฮอล์ทำให้นึกถึงเบียร์ที่มีแอลกอฮอล์ยี่ห้อที่เป็นบริษัทเดียวกัน และประมาณร้อยละ 36 เมื่อเห็นโฆษณาเบียร์ไร้แอลกอฮอล์ทำให้อยากดื่มเบียร์ยี่ห้ออื่น นอกจากนี้ ยังเป็นที่น่ากังวลว่าจะเป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเคยชินกับเบียร์ และนำไปสู่การเป็นนักดื่มหน้าใหม่ได้ง่ายขึ้น

ทั้งนี้ กรมสรรพสามิตร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ระหว่างการศึกษาประเด็นการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีลักษณะคล้ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกิน 0.5 ดีกรี อาทิ เบียร์ไร้แอลกอฮอล์ ซึ่งไม่ถูกนับเป็นสุราตามนิยามที่ระบุใน พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

“

โรคปอดอักเสบจาก
บุหรีไฟฟ้าสามารถเกิดในผู้ที่
ใช้บุหรีไฟฟ้าเพียง 2-3 ปี
และในคนอายุน้อยที่ยัง
แข็งแรง แต่กลับป่วยอย่าง
รวดเร็ว และเกิดการอักเสบ
ขึ้นทั่วปอด จนทำให้ระบบ
ทางเดินหายใจล้มเหลว

”

2. **บุหรีไฟฟ้า** เป็นสินค้าที่ผิดกฎหมายและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของทั้งผู้สูบและคนรอบข้าง ซึ่งประเทศไทยห้ามนำเข้าและจำหน่ายตั้งแต่ปลายปี 2557 แต่ยังคงปรากฏมีการลักลอบจำหน่ายจำนวนมาก และมีการดัดแปลงเป็นเครื่องเล่นเกมและนาฬิกาเพื่อหลบเลี่ยงการจับกุมของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ จากผลวิจัยในต่างประเทศพบว่า บุหรีไฟฟ้ามีสารนิโคตินซึ่งมีคุณสมบัติที่ก่อให้เกิดการเสพติดสูงกว่าเฮโรอีน แอลกอฮอล์ และกัญชา บางยี่ห้อมีสารนิโคตินสูงเทียบได้กับบุหรีแบบปกติ 20 มวน และมีงานวิจัยที่ยืนยันผลกระทบต่อเยาวชน เช่น ประเทศเกาหลีใต้มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้บุหรีไฟฟ้ากับภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมการฆ่าตัวตายในวัยรุ่น พบว่า กลุ่มวัยรุ่นที่ใช้บุหรีไฟฟ้ามีแนวโน้มที่จะพยายามฆ่าตัวตายมากกว่าวัยรุ่นที่สูบบุหรีธรรมดากว่า 6 เท่า และผลการศึกษาในทวีปอเมริกาเหนือ ยุโรป และเอเชีย ต่างก็แสดงผลการศึกษาที่สอดคล้องกันว่าวัยรุ่นซึ่งไม่เคยสูบบุหรีมาก่อนและลองใช้บุหรีไฟฟ้ามีแนวโน้มที่จะเริ่มสูบบุหรีแบบปกติในเวลาต่อมา และพัฒนาไปสู่การเสพติดยาเสพติดประเภทอื่น นอกจากนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประกาศเตือนให้ประชาชนหยุดสูบบุหรีไฟฟ้าหลังจากมีการเสียชีวิตต่อเนื่องมาตั้งแต่ปลายเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา และพบว่ามีผู้ที่ติดเชื้อทางเดินหายใจหลังจากที่สูบบุหรีไฟฟ้าเพิ่มขึ้น โดยข้อมูลจากศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคของสหรัฐอเมริกา รายงานตัวเลขล่าสุด ณ วันที่ 13 พฤศจิกายน 2562 มีผู้ป่วยปอดอักเสบรุนแรงจากการสูบบุหรีไฟฟ้า 2,172 ราย และมีผู้เสียชีวิตแล้ว 42 ราย ทั้งนี้ อาการปอดอักเสบรุนแรงที่เกิดในคนสูบบุหรีไฟฟ้าแตกต่างจากโรคปอดที่เกิดจากการสูบบุหรี ยาเส้น หรือบุหรีแบบมวน อย่างโรคถุงลมโป่งพอง มะเร็งปอด วัณโรค หรือปอดอักเสบจากการติดเชื้อโรคอื่นๆ ซึ่งมักจะเกิดขึ้น

ในคนที่สูบบุหรี่มานานนับสิบปีขึ้นไป แต่ปอดอักเสบจากบุหรี่ไฟฟ้าจะเกิดในผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพียง 2 - 3 ปี เกิดขึ้นในคนอายุน้อยที่แข็งแรง แต่กลับป่วยอย่างรวดเร็ว และเกิดการอักเสบขึ้นทั่วปอด จนปอดไม่สามารถรับออกซิเจนได้ตามปกติ ทำให้หายใจเร็ว เหนื่อยหอบ และระบบทางเดินหายใจล้มเหลว นอกจากนี้ ยังมีผลการวิจัยว่าการสูบบุหรี่ไฟฟ้าสามารถทำลายและยับยั้งการซ่อมแซมสารพันธุกรรม ส่งผลให้เกิดโรคมะเร็งปอด และโรคมะเร็งกระเพาะปัสสาวะในหนูทดลองได้ ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ให้เห็นถึงอันตรายต่อสุขภาพสำหรับผู้ใช้และผู้ได้รับควันละอองไอของบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมาย ที่ผ่านมามีภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการอย่างเคร่งครัด โดยสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการจัดชุดปฏิบัติการเพื่อลงพื้นที่ตรวจจับและยึดสินค้าผิดกฎหมาย ทั้งบุหรี่ไฟฟ้า น้ำยาเติมบุหรี่ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก โดยผู้ที่กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 600,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

5. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

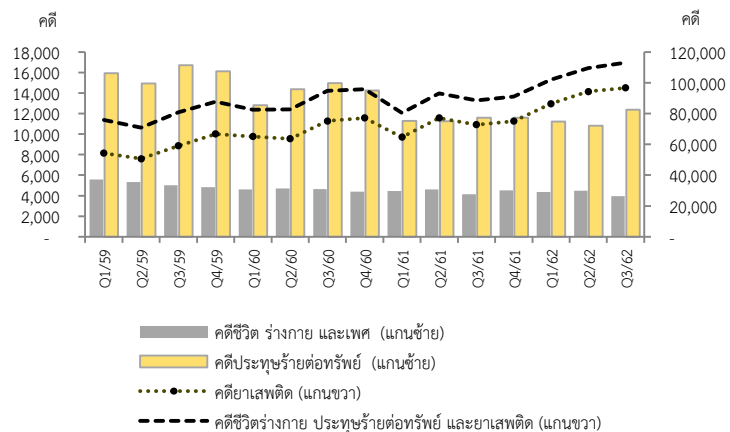
ไตรมาสสาม ปี 2562 คดีอาญารวมมีการรับแจ้ง 112,990 คดี เพิ่มขึ้นจากไตรมาสเดียวกันของปี 2561 ร้อยละ 27.7 เป็นการรับแจ้งคดียาเสพติด 96,657 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.8 (สัดส่วนร้อยละ 85.5 ของคดีอาญารวม) และคดีชีวิต ร่างกาย และเพศรับแจ้ง 3,967 คดีลดลงร้อยละ 4 ขณะที่คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์รับแจ้ง 12,366 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.6

“

ผู้หญิงถูกละเมิดทางเพศ
ถูกระงับความรุนแรง
ทางร่างกาย จิตใจ วันละ
ไม่น้อยกว่า 7 คน
เข้ารับการรักษา
และแจ้งความร้องทุกข์ปีละ
30,000 คน
เสียชีวิต 20 ราย

”

แผนภาพ 9 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิต ร่างกาย และเพศ และคดียาเสพติด รายไตรมาสปี 2559-2562

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 11 ตุลาคม 2562)

คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ แม้จะมีสัดส่วนคดีเพียงร้อยละ 3.5 ของคดีอาญารวม แต่มีผลกระทบต่อเหยื่อผู้ถูกระงับทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จากข้อมูลสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพร่วมกับมูลนิธิเพื่อนหญิง ชี้ว่า ผู้หญิงถูกละเมิดทางเพศ ถูกระงับความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ วันละไม่น้อยกว่า 7 คน และมี

องค์การอนามัยโลก สำนวณความถี่ของปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงใน 10 ประเทศรวมทั้งประเทศไทย พบว่า ผู้หญิงอายุระหว่าง 15-19 ปี มีความเสี่ยงที่จะถูกระงับทางร่างกายหรือทางเพศ โดยคู่รักหรือแฟนมากที่สุด เมื่อเทียบกับผู้หญิงในช่วงอายุอื่น พบมากในคู่รักหรือแฟนที่อยู่ร่วมกันโดยไม่ได้แต่งงาน (Cohabiting) สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายอายุน้อยมีแนวโน้มจะใช้ความรุนแรงมากกว่าผู้ชายที่มีอายุมาก

เพื่อร่วมกันป้องกันการแก้ไขปัญหายุติความรุนแรงให้ลดน้อยลง หน่วยงานภาครัฐณรงค์การสร้างระบบในการคุ้มครองสวัสดิภาพของบุคคลในครอบครัว สนับสนุนกระบวนการสื่อสารสาธารณะร่วมกันของหน่วยงานรัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม สร้างกระแสส่งเสริมผู้ชายให้มีบทบาทและตระหนักต่อปัญหาด้วยการร่วมรณรงค์ "สุภาพบุรุษ หยุดความรุนแรง" สร้างความเข้าใจและปรับฐานคิดให้ผู้ชายเรียนรู้ในการเคารพ ให้เกียรติ และสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้หญิงในเพศสภาพของความเป็นมนุษย์ที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน จัดกิจกรรมสร้างกระแสสังคมให้เกิดความตระหนักต่อปัญหาและสร้างการรับรู้ให้เข้าถึงการนำพลังจากทุกภาคส่วนมาใช้ในการยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี บุคคลในครอบครัวและความรุนแรงในสังคมในทุกรูปแบบ ปรับทัศนคติของสังคมต่อการไม่เพิกเฉยต่อความรุนแรง หรือมองว่าความรุนแรงเป็นเรื่องของคนอื่น ไม่นิ่งเฉย และต้องเข้าช่วยเหลือ ผู้กระทำต้องได้รับการลงโทษที่เด็ดขาด มีการกำหนดโทษทางอาญาต่อผู้กระทำความผิดไว้ โดยเฉพาะตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระงับความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 รวมทั้งผู้เสียหายต้องได้รับทางเลือกที่เหมาะสมโดยต้องมีระบบดูแลที่ชัดเจน

ผู้หญิงที่เข้ารับการรักษา และแจ้งความร้องทุกข์สูงถึงปีละ 30,000 คน มีผู้เสียชีวิต 20 ราย สถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่เกิดในที่พักของผู้ถูกระทำ รongลงมาเกิดในที่พักของผู้กระทำ และเกิดเหตุในที่เปลี่ยว/ถนนเปลี่ยว ความรุนแรงต่อผู้หญิงมีปัจจัยร่วมจากเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ สารเสพติด สื่อลามก พื้นฐานจากครอบครัว และสิ่งแวดล้อมในสังคม แม้ว่าผู้เสียหายมีแนวโน้มเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสูงขึ้น แต่สิ่งที่เป็นปัญหาคือ ผู้เสียหายส่วนใหญ่ไม่กล้าเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพราะอายุและไม่กล้าเปิดเผย การปฏิบัติอย่างไม่ละเอียดอ่อนต่อผู้เสียหายนำไปสู่การลดทอนคดีทางอาญา ทำให้ผู้กระทำความผิดและเกิดการกระทำซ้ำ เพื่อสร้างการรับรู้ในการป้องกันและยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี องค์การสหประชาชาติจึงได้ประกาศให้วันที่ 25 พฤศจิกายนของทุกปีเป็น “วันยุติความรุนแรงต่อสตรีสากล” (International Day for the Elimination of Violence against Women) และประเทศไทยกำหนดให้เดือนพฤศจิกายนของทุกปีเป็น “เดือนรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี” เพื่อมุ่งเน้นที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงทั้งต่อเด็กและสตรี โดยดำเนินการรณรงค์ให้สังคมได้ตระหนักและร่วมป้องกันและขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในทุกรูปแบบให้หมดสิ้นไป

ในส่วนของ การแก้ไขปัญหายาเสพติด หลายประเทศมองยาเสพติดเป็นเรื่องของสาธารณสุข สุขภาพ และการเข้าถึงยา อาติ ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นประเทศแรกในยุโรปที่ริเริ่มการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของการใช้และครอบครองยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดขนาดและอำนาจควบคุมของตลาดมืด ดำเนินไปในทิศทางของการให้โอกาส บำบัดฟื้นฟู หรือลดอันตรายจากการใช้ยา โดยมีแนวคิดทางสาธารณสุขและสิทธิมนุษยชนเป็นพื้นฐาน ผู้ติดยาเสพติดเป็นปัญหาทางสังคม ไม่ใช่อาชญากรที่ต้องนำไปติดคุก และในอีกหลายประเทศในแถบยุโรปได้หันเหคดีออกไปจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น ประเทศโปรตุเกส กรณีผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมข้อหาครอบครองและใช้ยาเสพติดจะถูกส่งไปยังคณะกรรมการเพื่อการขจัดยาเสพติด และจะได้รับโทษทางการปกครองแทนโทษทางอาญา ประเทศเยอรมันและสวิตเซอร์แลนด์ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ยาเสพติดและภาคประชาสังคม

สำหรับประเทศไทย ได้นำหลักทางด้านสาธารณสุขมาใช้ในการแก้ปัญหายาเสพติด ด้วยการมองปัญหายาเสพติดเป็นเรื่องของสุขภาพและสาธารณสุข มีแนวคิด “การเสพติดสารเสพติดต่างๆ รวมทั้งเหล้า บุหรี่ การพนัน ฯลฯ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่บกพร่อง (Learning Disorder) ของคนบางคน ส่วนใหญ่เกิดในช่วงวัยรุ่นที่สมองยังพัฒนาไม่มากพอที่จะควบคุมความอยากเสพ ความสนุก” ผู้เสพเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดเยียวยาที่เหมาะสมจนหายขาด ในช่วงเดือน มกราคม - กันยายน 2562 มีการนำผู้เสพเข้ารับการรักษา จำนวน 167,117 ราย ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2561 ร้อยละ 8.2 ปัจจุบันทางการแพทย์สามารถตรวจสอบผ่านการแกมมาสแกนพบว่าผู้เสพยาเป็นประเภทไหน

จำแนกได้ว่ามีภาวะติดยารุนแรงระดับใด เพื่อออกแบบการรักษาให้สอดคล้องกับผู้ป่วย หากเป็นผู้ที่เสพยาเป็นครั้งคราว อาจใช้วิธีการให้คำปรึกษาการให้ความรู้เกี่ยวกับการลดผลกระทบร้ายแรงจากการใช้ยา ส่วนผู้เสพยาที่มีภาวะต้องพึ่งพายาหรือเสพยาหนัก อาจใช้วิธีการเข้ากระบวนการบำบัดโดยใช้ความรุนแรงของอาการเป็นตัวจำแนกสถานเข้ารักษาตัว ทั้งนี้ การจำแนกผู้เสพยาเสพติด น่าจะเป็นก้าวสำคัญในการแก้ปัญหาสังคมไทยให้ปลอดภัยจากยาเสพติดได้

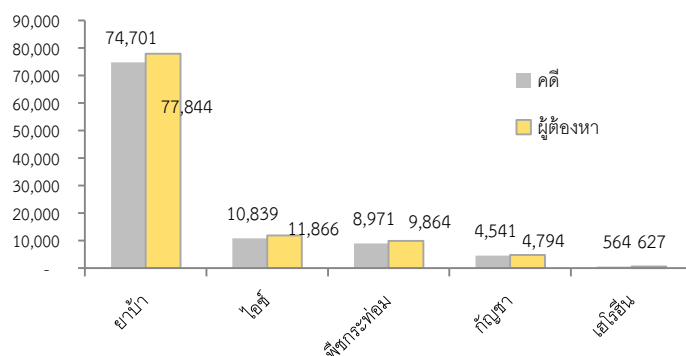
การสร้างสังคมปลอดภัยจากยาเสพติด ต้องสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาการใช้ยาเสพติดให้กับสาธารณชนโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีพื้นฐานนิสัยอยากรู้ อยากลอง ประกอบกับการเข้าถึงยาเสพติดมีหลากหลายช่องทางหรือจากปัจจัยปัญหาครอบครัว การเรียน หรือปัญหาเรื่องเพื่อน โดยมีกระบวนการสร้างความตระหนักรับรู้ถึงโทษภัยของยาเสพติด ไม่ทดลองเสพ และทำให้การใช้ยาเสพติดเป็นอันตรายน้อยลงต่อตัวผู้ใช้ไม่เป็นพิษภัยต่อสังคม ย่อมเป็นเกราะป้องกันตัวเองได้เป็นอย่างดี ครอบครัว/ผู้ปกครองควรเน้นการรับฟังปัญหาและทำความเข้าใจ ไม่ด่วนตัดสินใจหรือลงโทษว่าผิด รวมทั้งการเปิดพื้นที่ให้ผู้ใช้ยาเสพติดสามารถเข้ารับบริการด้านสุขภาพได้อย่างมีศักดิ์ศรีเช่นเดียวกับการเจ็บป่วยด้วยโรคอื่นๆ ในกลุ่มที่จำเป็นต้องใช้ยาเสพติด เช่น เพื่อการรักษาอาการเจ็บป่วย ฯลฯ ควรอยู่ในการดูแลของแพทย์อย่างใกล้ชิด

ตาราง 9 สถิติคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกาย และเพศ และคดียาเสพติด

ประเภทคดี	ไตรมาส			% การเปลี่ยนแปลง	
	Q3/61	Q2/62	Q3/62	QoQ	YoY
อาญารวม (คดี)	88,514	109,598	112,990	3.1	27.7
ชีวิต ร่างกาย และเพศ (คดี)	4,133	4,498	3,967	-11.8	-4.0
ประทุษร้ายต่อทรัพย์ (คดี)	11,597	10,804	12,366	14.5	6.6
ยาเสพติด (ราย)	72,784	94,296	96,657	2.5	32.8

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถณีนิตารวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 11 ตุลาคม 2562)

แผนภาพ 10 จำนวนคดี และผู้ต้องหา จำแนกตามรายตัวยาเสพติด 5 อันดับแรกของเดือนมกราคม-กันยายน 2562

ที่มา: สำนักงาน ป.ป.ส.

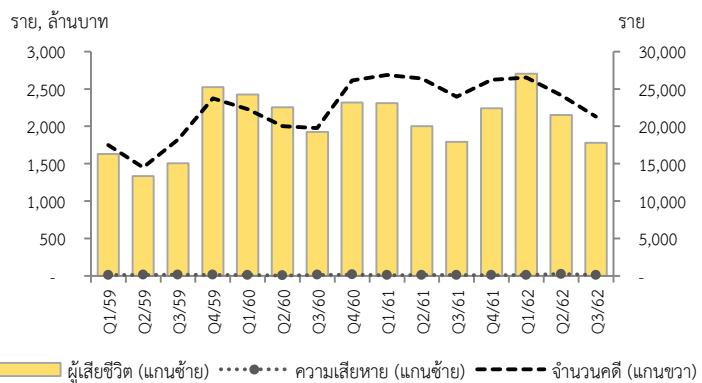
ประมวลผลจากระบบ Data warehouse (NCR) ณ วันที่ 22 กันยายน 2562

6. ความปลอดภัยในการสัญจรทางถนน

ไตรมาสสาม ปี 2562 มีการรับแจ้งการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกจำนวน 21,304 ราย ลดลงร้อยละ 11.1 จากไตรมาสเดียวกันปีก่อน มีผู้เสียชีวิต 1,778 ราย ลดลงร้อยละ 0.9 ขณะที่มูลค่าความเสียหายลดลงร้อยละ 2.1 สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุสูงสุดคือ ขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด รถที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดยังคงเป็นรถจักรยานยนต์มีสัดส่วนร้อยละ 40.1 รองลงมาเป็นรถยนต์นั่งร้อยละ 29.5 และรถบรรทุกขนาดเล็ก (ปิคอัพ) 18.9 ของประเภทรถที่เกิดอุบัติเหตุทั้งหมด

แผนภาพ 11 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก ตาย และมูลค่าความเสียหาย รายไตรมาส ปี 2559-2562

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 11 ตุลาคม 2562)

“
การเกิดอุบัติเหตุและ
ผู้เสียชีวิตลดลง
แต่ยังต้องเฝ้าระวังการเกิด
อุบัติเหตุในช่วงเทศกาลปี
ใหม่ที่จะมาถึง
”

ทั้งนี้ จะพบว่าสาเหตุของอุบัติเหตุอันดับแรกเกิดจากตัวบุคคล จากการใช้ความเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด และระดับความรุนแรงของอุบัติเหตุจะขึ้นอยู่กับระดับความเร็วของการขับขี่ เช่น การใช้ความเร็วที่ 50 กม./ชม. ต้องใช้ระยะทางประมาณ 27 เมตรในการตัดสินใจและหยุดรถ หากใช้ความเร็วเพิ่มขึ้นเป็น 80 กม./ชม. จะต้องใช้ระยะทางเพิ่มขึ้นเป็นเกือบ 60 เมตรในการตัดสินใจและหยุดรถ เมื่อเกิดเหตุการณ์เฉพาะหน้า ระยะเบรกไม่เพียงพอก็ส่งผลให้มีโอกาสเกิดการชนเพิ่มสูงขึ้น โอกาสการเสียชีวิตและบาดเจ็บมีอัตราที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มผู้ใช้ถนนที่มีความเสี่ยง เช่น คนเดินเท้า ผู้ขี่รถจักรยาน ผู้ขี่รถจักรยานยนต์ รวมถึงการชนกับสิ่งกีดขวางอันตรายข้างทาง เช่น ต้นไม้ เสาไฟ ทั้งนี้ พฤติกรรมการขับเร็วมี 2 ลักษณะ คือ (1) การใช้ความเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด (Excessive Speed) และ (2) การใช้ความเร็วที่ไม่เหมาะสมกับสภาวะบนท้องถนน (Inappropriate Speed) ดังนั้น มาตรการสำหรับการจัดการความเร็วจึงต้องครอบคลุมทุกด้าน (3E) ทั้งด้านวิศวกรรม (Engineering) ด้านการบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement) และด้านการรณรงค์ให้ความรู้ (Education) เพื่อควบคุมพฤติกรรมการใช้ความเร็วของผู้ขับขี่ให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางถนน ตลอดจนลดพฤติกรรม

การขับรถเร็ว มีการกำหนดแนวทางการจัดการความเร็วของการใช้รถใช้ถนน ทั้งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ เช่น การกำหนดความเร็วจำกัดสำหรับสภาพแวดล้อม และถนนทุกประเภทที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐานทั่วประเทศ และสื่อสารเพื่อสร้าง การรับรู้ของผู้ใช้รถใช้ถนนเกี่ยวกับความเร็วจำกัดตามกฎหมายหรือความเร็ว ที่เหมาะสมในการขับขี่ ส่งเสริมการออกแบบและปรับปรุงถนนที่ควบคุมการใช้ ความเร็วให้เป็นไปอย่างปลอดภัย ส่งเสริมและสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย ความเร็วที่มีประสิทธิภาพด้วยการยกระดับการบังคับใช้กฎหมายความเร็วให้เป็นไป ตามภารกิจหลักในการกวดขันวินัยจราจร ปรับปรุงการกำหนดบทลงโทษที่มากขึ้นตาม ความรุนแรงของการฝ่าฝืนกฎหมาย

สำหรับการเฝ้าระวังอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2563 ที่กำลังมาถึง ซึ่งเป็นช่วง ที่มีการสัญจรเพื่อท่องเที่ยวและกลับภูมิลำเนาของประชาชนจำนวนมาก จึงมีความเสี่ยง ต่อการเกิดอุบัติเหตุทางถนนสูงกว่าช่วงปกติถึง 2 เท่า โดยในปี 2562 มีผู้เสียชีวิตเฉลี่ย วันละ 66 คน และบาดเจ็บ 556 คน ดังนั้น ผู้ใช้รถใช้ถนนควรเพิ่มความระมัดระวัง ในการขับขี่ และควรเตรียมความพร้อมของตนเองก่อนการเดินทาง ปฏิบัติตาม ข้อบังคับจราจรอย่างเคร่งครัด ใช้ความเร็วตามที่กฎหมายกำหนด ไม่ดื่มสุรา เมาแล้วขับ การให้ความสำคัญกับการจัดการความปลอดภัยในระดับพื้นที่ที่มีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เป็นการกระจายการจัดการความปลอดภัยทางถนนได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ได้มีการสร้างความร่วมมือนำท้องถิ่นชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการ แก้ปัญหาลดความสูญเสีย ลดพฤติกรรมความเสี่ยงชีวิตจากอุบัติเหตุในแต่ละพื้นที่ กำหนดข้อปัญหา วิเคราะห์หาแนวทาง มีการจัดการให้ถนนมีความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง เช่น ปรับปรุงจุดเสี่ยงและจุดอันตรายบนถนน จัดทำและปรับปรุงเครื่องหมายจราจร ป้ายแนะนำ ป้ายบังคับกฎจราจรต่าง ๆ การจัดการอันตรายข้างทาง ติดตั้งราวกันอันตราย เพื่อป้องกันรถตกข้างทาง โดยผ่านการประสานงานร่วมกันระหว่างศูนย์ปฏิบัติการ ความปลอดภัยทางถนนอำเภอ ศูนย์ปฏิบัติการความปลอดภัยทางถนนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในแต่ละอำเภออย่างใกล้ชิด ต่อเนื่องตลอดทั้งปี เพื่อลดความสูญเสียในภาพรวมทั้งประเทศ

7. การคุ้มครองผู้บริโภค

การรับร้องเรียนสินค้าและบริการในไตรมาสสาม ปี 2562 ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) มีจำนวน 3,989 ราย โดยด้านที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุดคือ ด้านโฆษณา รองลงมาเป็น ด้านสัญญา ด้านขายตรงและตลาดแบบตรง และด้านฉลากตามลำดับ ทั้งนี้ สินค้าและบริการที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุดคือ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว 696 ราย รองลงมาเป็น สินค้าและบริการทั่วไป 585 ราย ร้านอาหาร 433 ราย อาคารชุด 215 ราย ซึ่งที่ผ่านมากรมการท่องเที่ยวได้ดำเนินการเพิกถอนใบอนุญาตและดำเนินคดีอาญากับบริษัททัวร์ที่ทำความผิดแล้ว

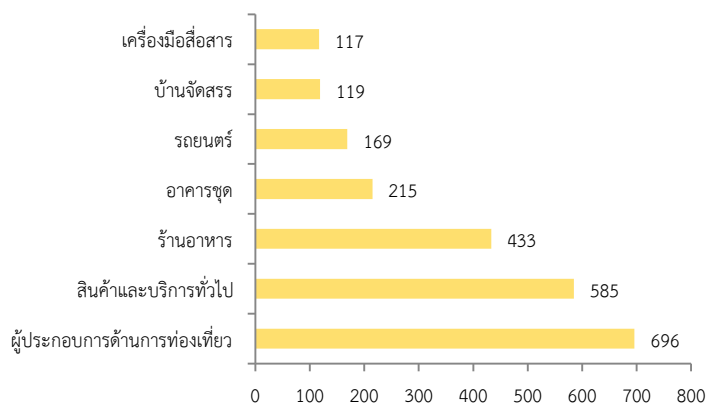
ตาราง 10 การรับเรื่องร้องเรียน จำแนกตามประเด็น

เรื่องร้องเรียน	2561				2562		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
ด้านโฆษณา	330	253	417	439	726	3,432	1,705
ด้านสัญญา	660	795	1,072	664	1,170	1,050	1,018
ด้านขายตรงและตลาดแบบตรง	254	180	220	286	377	651	721
ด้านฉลาก	522	433	482	434	459	706	545
รวม	1,766	1,661	2,191	1,823	2,732	5,839	3,989

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

“ การร้องเรียนสินค้าและบริการลดลง แต่ยังคงอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะการร้องเรียนผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ”

แผนภาพ 12 สินค้าและบริการที่มีการร้องเรียนสูงสุดในไตรมาสสาม ปี 2562

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ตาราง 11 การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องทุกข์ให้ผู้บริโภค

การดำเนินการ	2561				2562		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
เจรจาไกล่เกลี่ยได้ข้อยุติ	242	291	232	293	404	423	427
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	573	494	238	282	281	197	278
เสนอคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค	23	38	2	10	5	5	13
ส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคดำเนินคดี	41	96	92	175	58	106	80
ศาลพิพากษาให้ชำระค่าเสียหาย	41	28	70	20	50	9	13
ดำเนินการบังคับตามคำพิพากษา	57	13	6	32	49	5	64
ดำเนินการตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย	24	0	0	0	3	0	0
อื่นๆ (ยุติเรื่อง ถอนเรื่อง สิ้นสุดคดี)	68	95	73	24	8	13	13
รวม	1,069	1,055	713	836	858	758	888

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

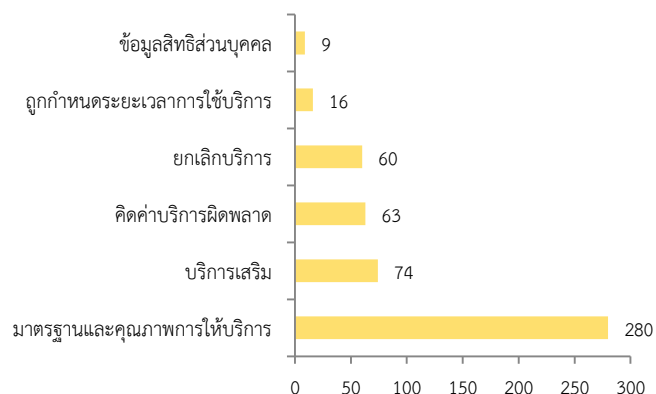
ขณะที่การร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม พบว่า กสทช. ได้รับการร้องเรียนทั้งสิ้น 508 เรื่อง โดยเป็นการร้องเรียนเรื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด ส่วนประเด็นร้องเรียนนั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการ 280 ราย บริการเสริม 74 ราย การคิดค่าบริการผิดพลาด 63 ราย และการยกเลิกบริการ 60 ราย เป็นต้น

ตาราง 12 การรับเรื่องร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม

ประเภทบริการ	2561				2562		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
โทรศัพท์เคลื่อนที่	700	443	516	406	371	325	359
อินเทอร์เน็ต	92	72	85	72	71	58	79
สถานีวิทยุคมนาคม	36	41	49	54	28	0	59
โทรศัพท์พื้นฐาน	32	39	28	27	14	7	11
รวม	860	595	678	559	484	390	508

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

แผนภาพ 13 ประเด็นร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

เฝ้าระวังภัยจากข่าวปลอม

ข้อมูลจาก Digital in 2018 โดย We are Social ซึ่งเผยแพร่ผลการสำรวจเดือนมกราคม 2561 พบว่าประเทศไทยมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตประมาณ 57 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 82 ซึ่งให้เห็นว่าคนไทยมีการใช้โซเชียลมีเดียอย่างแพร่หลาย ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเมื่อประชาชนมีช่องทางการรับรู้ข่าวสารหลายช่องทาง และการเผยแพร่ข่าวสารบางช่องทางไม่ได้มีการกลั่นกรองข้อเท็จจริงทั้งหมด เช่น ข่าวจากสื่อสังคมออนไลน์หรือข่าวที่ส่งต่อกันมา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องตระหนักถึงเรื่องข่าวปลอม

ข่าวปลอม หรือ fake news คือ ข่าวและข้อมูลที่นำไปสู่ความเข้าใจผิดและไม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริง และหวังผลประโยชน์จากความเข้าใจผิดนั้น แบ่งได้ 7 ประเภท คือ

- (1) Satire or Parody ข่าวเสียดสีหรือล้อเลียน
- (2) False Connection ข่าวที่เชื่อมโยงแบบผิดๆ
- (3) Misleading Content ข่าวที่ทำให้เข้าใจผิด
- (4) Impostor Content ข่าวที่มีที่มาของข้อมูลเป็นเท็จ
- (5) Fabricated Content สร้างข่าวปลอมขึ้นใหม่โดยที่ไม่มีมูล
- (6) Manipulated Content ตัดต่อ/ดัดแปลงภาพ เสียง คลิปวิดีโอ เพื่อลวงผู้รับสาร
- (7) False Context ข่าวที่อยู่ผิดบริบท นำภาพหรือเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องมาสร้างข่าวใหม่ หรือใส่ลงในข่าวอื่น

หนึ่งในวัตถุประสงค์ของการทำข่าวปลอมคือ เพื่อหลอกลวงผู้บริโภค เพื่อให้ได้ข้อมูล หรือให้ซื้อสินค้าหรือบริการ ผ่านการโฆษณาเกินจริง อ้างอิงถึงงานวิจัยหรือผลสำรวจที่ไม่เป็นความจริง แอบอ้างข้อมูลของบุคคลหรือองค์กรที่มีชื่อเสียงเพื่อทำให้สินค้าหรือบริการมีความน่าเชื่อถือ รวมถึง E-mail Scam หรืออีเมลหลอกลวง ที่มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ที่ได้รับอีเมลดำเนินการบางอย่าง อาทิ หลอกให้ส่งเงิน กรอกข้อมูลส่วนตัว/รหัสผ่าน หรือส่งต่ออีเมลนั้น เพื่อนำข้อมูลไปใช้หาผลประโยชน์ต่อไป

E-mail Scam เป็นการหลอกลวงประเภทหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายในวงกว้าง โดยสถิติการรับแจ้ง E-mail Scam ในช่วงเดือนมกราคม ปี 2561 ถึงเดือนสิงหาคม ปี 2562 รวมทั้งสิ้น 135 ราย มูลค่าความเสียหายคิดเป็น 504,293,383 บาท (สถิติจากกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี) E-mail Scam สามารถทำได้หลายรูปแบบ อาทิ หลอกกว่าผู้ที่ได้รับอีเมลถูกรางวัลหรือได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ หลอกให้ยืนยันข้อมูลบัตรเครดิต รวมถึง Phishing Email หรืออีเมลปลอม โดยปลอมเป็นธนาคาร สถาบันการเงิน หรือผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาได้มีการระบาดของ Phishing Email หลอกให้ผู้ที่ได้รับอีเมลกดลิงก์ให้กรอกข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลการเงินหรือรหัสผ่าน และชำระค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

ทั้งนี้ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้มีการจัดตั้งศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม (Anti-Fake News Center) ที่เริ่มให้บริการอย่างเป็นทางการ วันที่ 1 พฤศจิกายน ศกนี้ ซึ่งทำหน้าที่ดูแล กลั่นกรอง ตรวจสอบ และกำจัดข่าวปลอม โดยเฉพาะข่าวปลอมที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องให้ประชาชนทราบ

ผ่านทางกลไกภาคสื่อสารมวลชน เครือข่ายภาครัฐและเอกชน และปลูกฝังจิตสำนึกและ ความรู้เท่าทันเทคโนโลยีเพื่อป้องกันภัยจากข่าวปลอม นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาเว็บไซต์ www.antifakenewscenter.com เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสข่าวปลอม หรือข้อมูลที่เป็นเท็จ และเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ถูกต้อง โดยการทำงานของ ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมจะครอบคลุม 4 กลุ่มหลัก คือ (1) ภัยพิบัติ (2) เศรษฐกิจ- การเงินการธนาคาร (3) ผลิตภัณฑ์สุขภาพ-สินค้าและบริการที่ผิดกฎหมายอื่น และ (4) นโยบายรัฐ-ข่าวสารที่กระทบสังคม ชัดศีลธรรม และความมั่นคงของประเทศ ภายหลังจากการเปิดให้บริการ⁵ ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมได้มีการกลั่นกรอง ตรวจสอบ ข่าวสารต่างๆ และเผยแพร่สู่สาธารณะผ่านเว็บไซต์ ซึ่งครอบคลุมในทุกกลุ่ม อาทิ ประเด็นการเรียกเก็บภาษี การเกิดฟองสบู่แตก ไข่เล็ดออกสายพันธุ์ใหม่ การอนุญาต ปลูกัญชา น้ายาบ้วนปากรักษาโรค

การจัดตั้งศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมนี้ แสดงให้เห็นความพยายามของรัฐบาลในการ ป้องกันประชาชนจากข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จและนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องให้ประชาชน รับรู้ ซึ่งจะเป็นอย่างอื่นหนึ่งกลไกที่จะเข้ามาส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้อาณาเปรียบ จากกลวงต่าง ๆ ที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปตามการพัฒนาของเทคโนโลยีให้เป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และรวดเร็วมากขึ้น อีกทั้ง พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภคฉบับใหม่ ได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2562 ซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งกลไกที่เข้ามาสนับสนุน การดำเนินการด้านการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฉบับใหม่ พ.ศ. 2562 (ฉบับที่ 4)

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฉบับใหม่ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2562 โดยมีการปรับปรุงโครงสร้างคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคใหม่ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวง ต่าง ๆ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน 8 คน จากภาควิชาการ ภาคประชาชน และภาคผู้ประกอบการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการ คุ้มครองผู้บริโภค ร่วมเป็นกรรมการ

ด้วยโครงสร้างที่มีตัวแทนจากทุกกระทรวงเข้ามาจัดการปัญหาโดยตรง จะทำให้ สคบ. สามารถจัดการปัญหาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีตัวแทนจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม อาจทำให้การดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคที่เชื่อมโยงกับ อินเทอร์เน็ตและระบบออนไลน์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2562
กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องจัดให้มี...

- มาตรการสอดส่องดูแลความปลอดภัยของสินค้าหรือบริการ ของตนตลอดระยะเวลาประกัน พร้อมทั้งเก็บรักษาสถิติหรือ รายงานที่เกี่ยวข้อง
- มาตรการที่ทำให้ทราบความเสี่ยงต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้น
- ช่องทางให้ข้อมูลและรับแจ้งข้อมูลแก่ผู้บริโภค
- มาตรการในการติดตามสินค้าหรือบริการที่ออกไป
- มาตรการป้องกันหรือทำให้ความเสี่ยงต่ออันตรายจากสินค้า หรือบริการนั้นหมดไป

มีการให้อำนาจคณะกรรมการ สคบ. ในการพิจารณาหน่วยงาน รับผิดชอบดูแล ส่งพิสูจน์ ระงับ หรือแก้ไขโฆษณาที่สิ้นนิชฐานหรือเห็นว่ เป็นเท็จหรือเกินจริง และในกรณีเร่งด่วน เลขาธิการ สคบ. สามารถสั่ง ฟ้องดำเนินคดีกับผู้ประกอบการก่อน แล้วจึงนำเรื่องมาแจ้งต่อ คณะกรรมการ สคบ. ภายหลังจากได้

อีกทั้งยังมีบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการ ในด้านต่าง ๆ เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และมีการปรับอัตราโทษ ผู้ประกอบการที่เอาเปรียบผู้บริโภคเพิ่มขึ้น 1 เท่าในทุก ซึ่งอาจทำให้ ผู้ประกอบการเกิดความเกรงกลัวและผลิตสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพ มากขึ้น

⁵ ภายหลังจากการเปิดให้บริการ จนถึงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2562 ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมได้รับข้อความซึ่งผ่านการคัดกรองแล้ว 102,391 ข้อความ ซึ่งเป็นข้อความ ที่มีแนวโน้มเป็นข่าวปลอม 51,466 ข้อความ (ทางศูนย์ฯ ได้ดำเนินการหยุดยั้งการเผยแพร่ไว้ได้ประมาณ 3 หมื่นข้อความ) และเป็นข่าวปลอมจริง 7,962 ข้อความ แบ่งเป็นกลุ่มยาเสพติดร้อยละ 7.6 ภัยพิบัติร้อยละ 13.6 การเงิน-หุ้น ร้อยละ 13.6 ข่าวอื่น ๆ ร้อยละ 13.6 ผลิตภัณฑ์สุขภาพร้อยละ 21.2 ความสงบเรียบร้อย- ความมั่นคงของประเทศร้อยละ 15.2 และนโยบายรัฐบาลร้อยละ 16.7 โดยเป็นข้อความที่ถูกเผยแพร่จำนวนมากทั้งสิ้น 45 ข้อความ โดยข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำมาใช้ ประโยชน์ในการสืบค้นและติดตามต่อไป

สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

เด็กไทย 1 ใน 5 เป็นเด็กยากจนหลายมิติ

“

1 ใน 5 ของเด็กไทย
ประสบภาวะยากจนหลายมิติ
โดยมีความขัดสนด้าน
การศึกษามากที่สุด

”

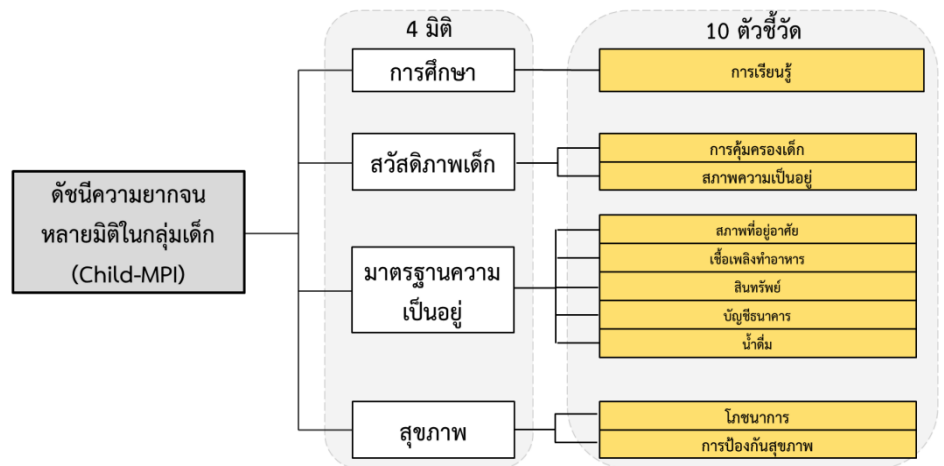
ความยากจนในสังคมไทยนั้นเป็นอีกปัญหาที่เรื้อรังมาตั้งแต่อดีต แม้ว่าจำนวนของคนยากจนจะลดลงจากในอดีตที่ผ่านมา โดยสังเกตได้จากตัวชี้วัดความยากจนหลักที่ใช้คือ เส้นความยากจน⁶ ซึ่งจากข้อมูลเส้นความยากจนล่าสุด คำนวณจากข้อมูลการสำรวจด้านรายได้ในปี 2560 พบว่า สัดส่วนคนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนหรือคนยากจนนั้น คิดเป็นร้อยละ 7.4 หรือประมาณ 5.0 ล้านคน ทั้งนี้ การใช้ตัวชี้วัดดังกล่าวยังคงมีข้อจำกัดหลักอยู่ 2 ประการ คือ (1) เส้นความยากจนเป็นตัวชี้วัดที่บ่งชี้ความยากจนโดยพิจารณาเฉพาะด้านตัวเงินเพียงเท่านั้น และ (2) เส้นความยากจนไม่สามารถวิเคราะห์ความยากจนในเชิงลึกโดยแบ่งตามรายกลุ่มอายุได้ เนื่องจากฐานข้อมูลที่นำมาใช้มีข้อจำกัด

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับองค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย ได้พัฒนาดัชนีความยากจนหลายมิติในกลุ่มเด็ก (Child multidimensional poverty index: C-MPI) โดยมีจุดประสงค์เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือประกอบการวัดความยากจนในมิติด้านอื่น ๆ ควบคู่ไปกับเส้นความยากจน โดยดัชนีดังกล่าวมุ่งเป้าหมายเฉพาะไปที่กลุ่มประชากรในวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์) เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว ที่จำเป็นต้องได้รับการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นผ่านการพัฒนาระบบสุขภาพและโภชนาการ การยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นผ่านการพัฒนาระบบสุขภาพและโภชนาการรอบด้าน ยกย่องได้ รวมไปถึงเป็นการเตรียมการรับมือกับปัญหาที่อาจเกิดจากการที่ประเทศกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยในอนาคตต่อไป

ดัชนีความยากจนหลายมิติในกลุ่มเด็กของประเทศไทย คำนวณมาจากข้อมูลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย (MICS) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยมีองค์ประกอบของดัชนีแบ่งเป็น 4 มิติ ได้แก่ การศึกษา สุขภาพเด็ก มาตรฐานความเป็นอยู่ และสุขภาพ จากตัวชี้วัดทั้งหมด 10 ตัวชี้วัด โดยใช้หลักการคำนวณภายใต้แนวคิด Alkire - Foster method ซึ่งมีข้อดีคือ นอกจากจะสามารถบ่งชี้ให้ทราบได้ทั้งสัดส่วนของคนยากจนหลายมิติแล้ว ยังสามารถบอกระดับความรุนแรงของความยากจน และมิติที่มีผลให้เกิดความยากจนหลายมิติได้อีกด้วย

⁶ จัดทำโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคำนวณจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

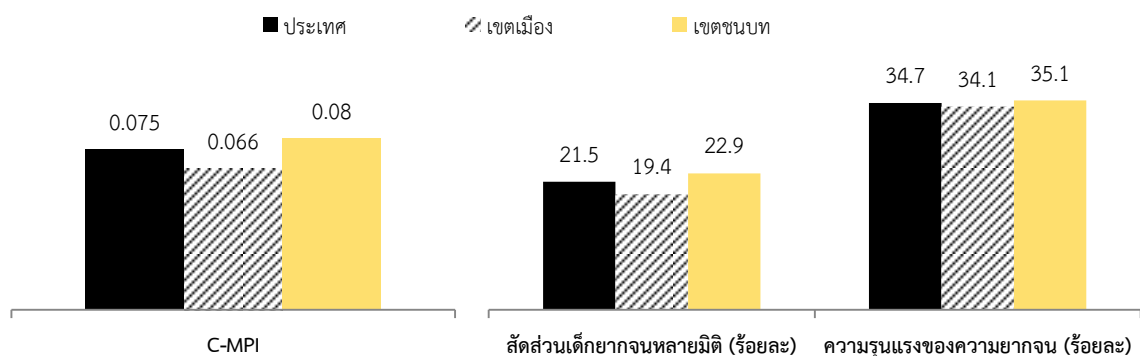
แผนภาพ 14 องค์ประกอบของดัชนีความยากจนหลายมิติในกลุ่มเด็กของประเทศไทย

ที่มา: รายงานความยากจนหลายมิติของเด็กในประเทศไทย จัดทำโดย สศช. ร่วมกับองค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย

จากรายงานดัชนีความยากจนหลายมิติของกลุ่มเด็กในประเทศไทย ระบุว่า ในปี 2558/59 ในภาพรวมของประเทศมีสัดส่วนของเด็กที่มีความยากจนหลายมิติ คิดเป็นร้อยละ 21.5 หรืออาจกล่าวได้ว่าประมาณ 1 ใน 5 ของเด็กที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย คือเด็กที่ยากจนหลายมิติ ขณะที่ความขัดสนของเด็กที่ยากจนหลายมิติจากทั้งหมด 10 ตัวชี้วัดนั้น มีค่าเฉลี่ยความขัดสนอยู่ที่ร้อยละ 34.7 หมายความว่า โดยเฉลี่ยแล้ว เด็กที่ยากจนหลายมิติคนหนึ่งกำลังประสบกับความขัดสนต่าง ๆ อย่างน้อยประมาณ หนึ่งในสามของตัวชี้วัดทั้งหมดแบบถ่วงน้ำหนัก ซึ่งเปรียบได้กับความรุนแรง (intensity) ของปัญหาความยากจนหลายมิติของเด็กในภาพรวมประเทศ และดัชนีความยากจนหลายมิติของกลุ่มเด็กหรือค่า C-MPI เท่ากับ 0.075 โดยคำนวณมาจาก ผลคูณของทั้งสัดส่วนและความรุนแรงของเด็กที่ยากจนหลายมิติ

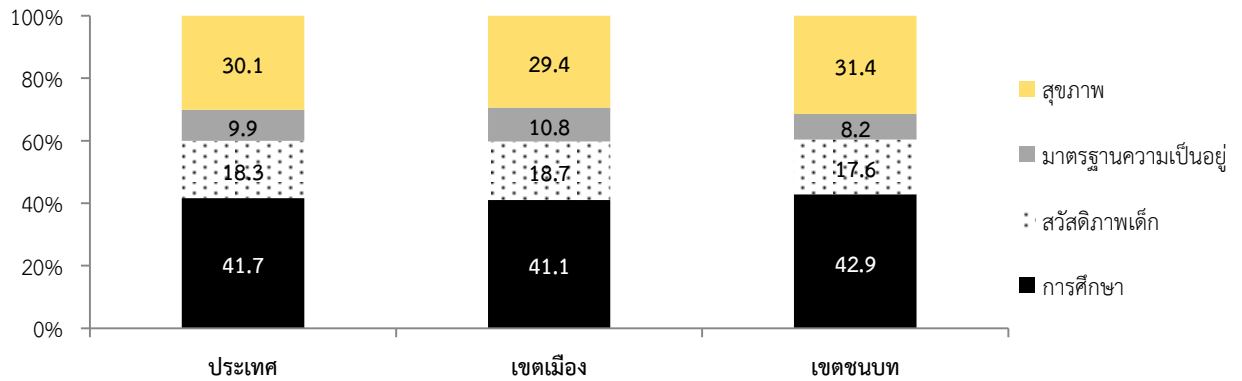
แผนภาพ 15 ค่าดัชนีความยากจนหลายมิติในกลุ่มเด็ก สัดส่วนของเด็กยากจน และความรุนแรงของความยากจน จำแนกตามระดับพื้นที่

ที่มา: รายงานความยากจนหลายมิติของเด็กในประเทศไทย จัดทำโดย สศช. ร่วมกับองค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย

แผนภาพ 16 สัดส่วนของมิติที่ส่งผลต่อความยากจนหลายมิติในกลุ่มเด็ก จำแนกตามระดับพื้นที่

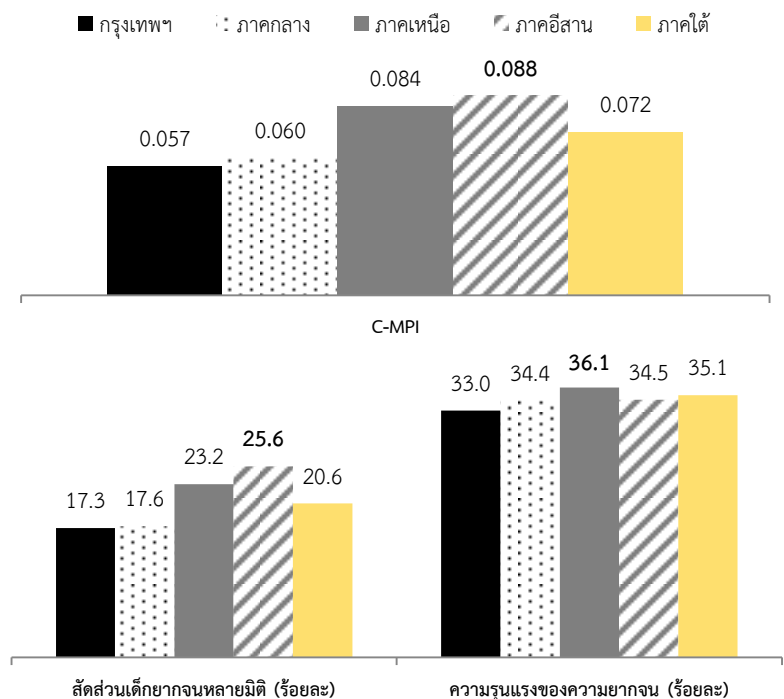

ที่มา: รายงานความยากจนหลายมิติของเด็กในประเทศไทย จัดทำโดย สศช. ร่วมกับองค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย

สำหรับมิติที่เป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลให้เด็กยากจนหลายมิติมากที่สุด อันดับหนึ่งมาจากมิติด้านการศึกษา คิดเป็นอัตราการส่งผลกระทบต่อค่า C-MPI ร้อยละ 41.7 รองลงมาคือ มิติด้านสุขภาพร้อยละ 30.1 มิติด้านสวัสดิภาพเด็กร้อยละ 18.3 และมิติด้านสภาพความเป็นอยู่ร้อยละ 9.9 ตามลำดับ

พิจารณาความยากจนหลายมิติในระดับพื้นที่ พบว่าเขตชนบทมีค่าดัชนีความยากจนหลายมิติในกลุ่มเด็กสูงกว่าในเขตเมือง ทั้งสัดส่วนของเด็กยากจนหลายมิติและความรุนแรงของความยากจน โดยในแต่ละเขตพื้นที่ที่มีมิติด้านการศึกษาเป็นมิติที่ส่งผลต่อความยากจนของเด็กมากที่สุดเช่นเดียวกับภาพรวมของประเทศ

แผนภาพ 17 ค่าดัชนีความยากจนหลายมิติในกลุ่มเด็ก สัดส่วนของเด็กยากจน และความรุนแรงของความยากจน จำแนกตามภูมิภาค

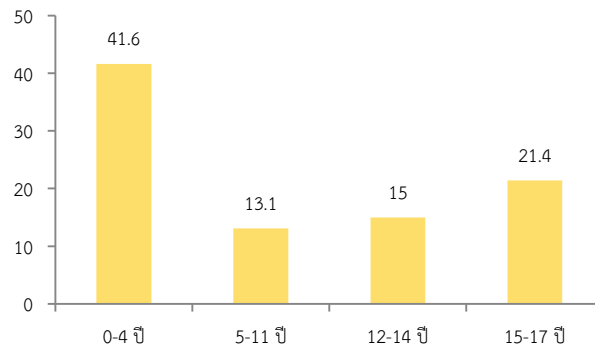
ที่มา: รายงานความยากจนหลายมิติของเด็กในประเทศไทย จัดทำโดย สศช. ร่วมกับองค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย

ขณะที่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่เด็กมีความยากจนหลายมิติมากที่สุด โดยมีค่าดัชนี Child-MPI สูงที่สุด รองลงมาคือภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเฉพาะความรุนแรงของความยากจนแล้ว พบว่าภาคเหนือมีความรุนแรงสูงที่สุด แม้ว่าสัดส่วนเด็กยากจนหลายมิติจะน้อยกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ตาม

นอกจากนี้ ค่าดัชนีความยากจนหลายมิติของกลุ่มเด็กยังสามารถจำแนกการพิจารณาออกตามลักษณะเฉพาะอื่น ๆ ได้แก่

1. **พิจารณาเด็กตามช่วงอายุ** พบว่า เด็กในช่วงอายุ 0-4 ปี มีสัดส่วนของเด็กที่ยากจนหลายมิติสูงที่สุดประมาณร้อยละ 42 รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 15-17 ปี โดยเด็กทั้งสองกลุ่มมีความขัดสนในมิติด้านการศึกษามากที่สุด ขณะที่เด็กช่วงอายุ 5-14 ปี มีสัดส่วนของเด็กที่ยากจนหลายมิติที่น้อยกว่า ซึ่งเป็นกลุ่มอายุที่มีมิติด้านการศึกษาไม่ได้ส่งผลต่อความยากจนหลายมิตินัก เพราะมีนโยบายการศึกษาภาคบังคับรองรับเด็กกลุ่มนี้ แต่มิติที่ส่งผลมากที่สุดสำหรับเด็กช่วงอายุดังกล่าวนี้คือมิติด้านสุขภาพแทน

แผนภาพ 18 สัดส่วนของเด็กที่ยากจนหลายมิติ จำแนกตามช่วงอายุ

ที่มา: รายงานความยากจนหลายมิติของเด็กในประเทศไทย จัดทำโดย สศช. ร่วมกับองค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย

2. **พิจารณาความแตกต่างระหว่างเพศ** พบว่า เด็กเพศชายมีค่าดัชนีความยากจนหลายมิตินอกจากเพศหญิง โดยสัดส่วนของเด็กที่ยากจนเพศชายมีสูงกว่าเพศหญิง ขณะที่ความรุนแรงของความยากจนของเด็กเพศหญิงนั้นสูงกว่าเพศชายเล็กน้อย

3. **พิจารณาจากระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน** โดยพบว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนนั้นสามารถส่งผลต่อความยากจนหลายมิติของกลุ่มเด็กในครัวเรือนได้ด้วยเช่นกัน โดยหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาที่ต่ำ จะส่งผลให้เด็กในครัวเรือนนั้น ๆ มีโอกาสเป็นเด็กที่ยากจนหลายมิติสูงกว่า

อย่างไรก็ดี แนวโน้มความยากจนหลายมิติของกลุ่มเด็กในประเทศไทยตลอดช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2548/49 จนถึงปี 2558/59 จะปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นการลดทั้งสัดส่วนเด็กยากจนหลายมิติ และความรุนแรงของความยากจน และแม้ว่าที่ผ่านมาประเทศไทยจะมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมากในการลดความยากจน โดยเฉพาะที่เป็นการวัดจากด้านตัวเงินโดยใช้เส้นความยากจน แต่สถานการณ์ความยากจนของเด็ก ยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะในมิติด้านการศึกษา

“

**ดัชนีความยากจนหลายมิติ
ในกลุ่มเด็กจะเป็นประโยชน์
ต่อภาครัฐในการวิเคราะห์
และกำหนดนโยบายให้ตรง
จุดและเหมาะสม**

”

ผลของการพัฒนาดัชนีความยากจนหลายมิติในกลุ่มเด็กของประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าปัญหาความยากจนในกลุ่มเด็ก เมื่อพิจารณาจากมิติอื่น ๆ นอกเหนือจากการพิจารณาเฉพาะมิติที่เป็นด้านตัวเงิน ยังคงเป็นปัญหาสำคัญ แม้ว่าที่ผ่านมาภาครัฐจะมีนโยบายช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายให้หลุดพ้นจากความยากจนไปบ้างแล้ว แต่ยังคงมีเด็กอีกจำนวนมากที่ยังต้องการความช่วยเหลืออยู่ โดยเฉพาะในมิติด้านการศึกษาและสุขภาพ ทั้งนี้ ดัชนีความยากจนหลายมิติในกลุ่มเด็กจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ ในการนำมาใช้วิเคราะห์และกำหนดนโยบายให้ตรงจุดและเหมาะสม ดังนี้

1. **ใช้สำหรับการติดตามความก้าวหน้าของการลดความยากจนในกลุ่มเด็ก** ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDG 1.2 ที่ระบุว่า “ลดสัดส่วน ชาย หญิง และเด็ก ในทุกช่วงวัยที่อยู่ภายใต้ความยากจนในทุกมิติ ตามคำนิยามของแต่ละประเทศ ให้ลดลงอย่างน้อยครึ่งหนึ่งภายในปี 2573” รวมถึงใช้ในการติดตามผลการดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับชาติอื่น ๆ

2. **ใช้ประกอบการพิจารณาออกแบบนโยบายตามองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความยากจนหลายมิติ** เพื่อให้สามารถระบุประเด็นสำคัญเร่งด่วนที่ควรแก้ไขก่อนได้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเด็กแต่ละกลุ่มและแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีบริบทของความยากจนที่แตกต่างกัน เช่น (1) กลุ่มเด็กปฐมวัยเป็นกลุ่มที่ประสบกับความยากจนหลายมิติสูงกว่าเด็กในกลุ่มอื่นโดยเฉพาะในมิติด้านการศึกษา ภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในช่วงปฐมวัยเพื่อเป็นพื้นฐานการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่ดีในอนาคต (2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีสัดส่วนของเด็กยากจนหลายมิติมากที่สุดในขณะที่ความรุนแรงของความยากจนหลายมิติในกลุ่มเด็กของภาคเหนือมีค่าสูงที่สุด และ (3) ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีผลต่อความยากจนของเด็ก ดังนั้น การส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการยุติวงจรความยากจนที่ส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่นได้

3. **ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและปรับปรุงระบบฐานข้อมูล** การพัฒนาดัชนีความยากจนหลายมิติในกลุ่มเด็กของประเทศไทย จะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการจัดเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพ เพื่อให้สะท้อนสถานการณ์และบริบทของประเทศไทย ที่ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันได้มากยิ่งขึ้น

การป้องกันเด็กและเยาวชนจากภัยออนไลน์

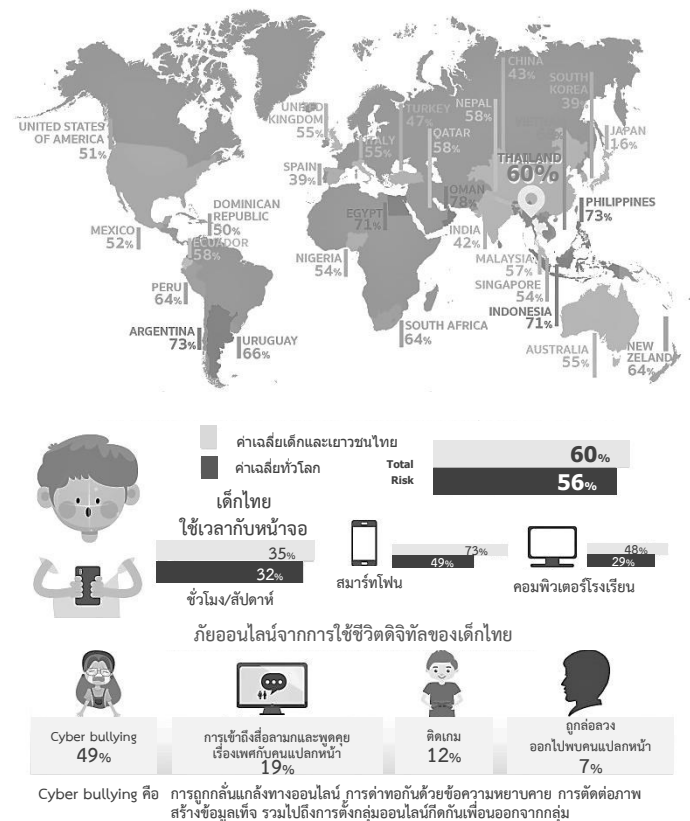
“

เด็กไทยร้อยละ 60 มีความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ อาทิ การถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ การเข้าถึงสื่อลามกและพูดคุยเรื่องเพศกับคนแปลกหน้า การติตเกม และการถูกล่อลวงออกไปพบคนแปลกหน้า

”

ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น การรับและส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ สามารถดำเนินการได้หลายช่องทาง ทำให้การสื่อสารระหว่างกันทำได้อย่างรวดเร็ว อิสรระ ไร้พรมแดน ทั้งกับคนที่รู้จักคุ้นเคยหรือเพื่อนใหม่คนแปลกหน้าที่ผ่านเข้ามาในโลกออนไลน์ ถึงแม้จะเป็นโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลความรู้ซึ่งนับว่ามีประโยชน์มหาศาล แต่ก็แฝงมาด้วยความเสี่ยงและอันตรายในหลายมิติเช่นกัน อาทิ การสอดแนมความเป็นส่วนตัว การกลั่นแกล้งออนไลน์ และอาจถูกชักจูงให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ได้ง่าย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน อาทิ ถูกล่อลวงออกไปพบคนแปลกหน้า ถูกล่วงละเมิดทางเพศ และการเล่นพนันออนไลน์ ดังนั้น การป้องกันเด็กและเยาวชนจากภัยออนไลน์เป็นประเด็นสำคัญที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งครอบครัว โรงเรียน ภาครัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และมีทักษะความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อให้เด็กสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมออนไลน์และในชีวิตจริงได้โดยไม่ทำให้ตัวเองและผู้อื่นเดือดร้อน

แผนภาพ 19 โอกาสเสี่ยงจากภัยออนไลน์ของเด็กไทยที่มีอายุระหว่าง 8-12 ปี

ที่มา: อ้างจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

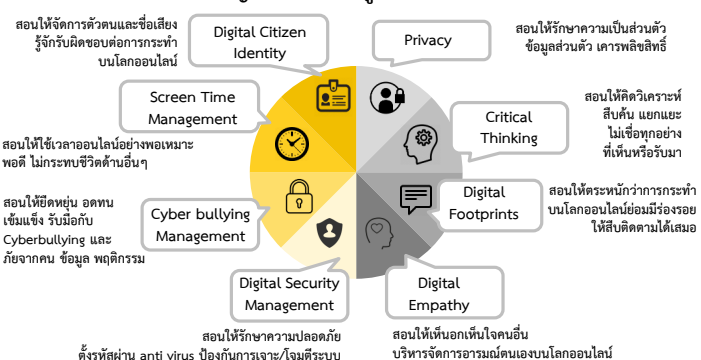
เด็กไทยยังมีทักษะความฉลาดทางดิจิทัลต่ำ โดยร้อยละ 60 มีความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ จากรายงาน 2018 DQ Impact Report ซึ่งจัดทำขึ้นโดยความร่วมมือของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และ DQ institute ประเทศสิงคโปร์ โดยสำรวจกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนไทยที่มีอายุระหว่าง 8-12 ปี จำนวน 1,300 คนทั่วประเทศ พบว่า ระดับทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของเด็กไทยยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเด็กไทยร้อยละ 60 มีความเสี่ยงจากภัยออนไลน์ ขณะที่ค่าเฉลี่ยของ 29 ประเทศทั่วโลกอยู่ที่ร้อยละ 56 ภัยออนไลน์ที่พบมากที่สุดคือ การถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ การเข้าถึงสื่อลามกและพูดคุยเรื่องเพศกับคนแปลกหน้า การติตเกม และการถูกล่อลวงออกไปพบคนแปลกหน้า ตามลำดับ

สอดคล้องกับผลการสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ประจำปี 2561 ซึ่งสำรวจในกลุ่มเด็กอายุ 6-18 ปีทั่วประเทศ 15,318 คน โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพร่วมกับศูนย์ประสานงานขับเคลื่อน

การส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ และมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย พบว่า เด็กร้อยละ 51.7 เคยพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จักผ่านสื่อออนไลน์ ร้อยละ 33.6 ให้ข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ วันเดือนปีเกิด ภาพถ่ายของตัวเอง หรือครอบครัวผ่านสื่อออนไลน์ ร้อยละ 25.5 เปิดอ่านอีเมลที่ส่งมาจากคนที่ไม่รู้จัก หรือคลิก link ที่ไม่รู้จัก ร้อยละ 3 เคยเล่นพนันทายผลฟุตบอลออนไลน์ และร้อยละ 1.8 เคยถ่ายภาพหรือวิดีโอลามกของตนเองส่งให้คนอื่น ๆ ทางออนไลน์ นอกจากนี้ เกือบร้อยละ 70 แชรโรเคชั่นหรือเช็คอินสถานที่ต่าง ๆ ที่ไป และที่น่ากังวลคือ เด็กกว่าร้อยละ 25 เคยนัดพบกับเพื่อนออนไลน์อย่างน้อย 1 ครั้ง ในจำนวนนี้ร้อยละ 5.1 ถูกพูดจาล้อเลียน ถูกดู ทำให้เสียใจ ร้อยละ 2.1 ถูกหลอกให้เสียเงินหรือเสียทรัพย์สินอื่น ๆ ร้อยละ 1.9 ถูกละเมิดทางเพศ ร้อยละ 1.7 ถูกทุบตีทำร้ายร่างกาย และร้อยละ 1.3 ถูกถ่ายภาพหรือคลิปวิดีโอแล้วนำไปประจาน และ/หรือข่มขู่เรียกเงิน สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมเสี่ยงจากภัยออนไลน์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ต้องเร่งแก้ไข

ดังนั้น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และมีความฉลาดทางดิจิทัล (DQ: Digital Intelligence Quotient) สามารถเติบโตและเผชิญหน้ากับโลกยุคดิจิทัลโดยไม่บั่นทอนพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้ควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัยเพราะเด็กเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่รายล้อมไปด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยทักษะสำคัญของการเลี้ยงลูกให้มีความฉลาดทางดิจิทัล ประกอบด้วย (1) สอนให้รู้จักจัดการตัวตนทั้งความคิด ความรู้สึก การกระทำ และรู้จักรับมือต่อการกระทำ (2) สอนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ สามารถแยกแยะข้อมูล ไม่เชื่อทุกอย่างที่เห็นหรือรับมา (3) สอนให้รู้จักรักษาความปลอดภัยของตนเอง อาทิ ตั้งรหัสผ่าน การสแกนไวรัสก่อนใช้งาน (4) สอนให้รักษาความเป็นส่วนตัว ไม่บอกข้อมูลส่วนตัวกับคนอื่น (5) สอนให้ใช้เวลาบนโลกออนไลน์อย่างเหมาะสม ไม่กระทบชีวิตด้านอื่น ๆ (6) สอนให้เข้าใจธรรมชาติของโลกดิจิทัลว่าจะหลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้เสมอ (7) สอนให้รู้จักรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ อาทิ บล็อกจากรายชื่อผู้ติดต่อ แจ้งให้ผู้ปกครองทราบ และ (8) สอนให้มีความเห็นอกเห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ ไม่ด่วนตัดสินผู้อื่นจากข้อมูลออนไลน์เพียงอย่างเดียว

แผนภาพ 20 ทักษะสำคัญของการเลี้ยงลูกให้มีความฉลาดทางดิจิทัล

ที่มา: อ้างจากมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย

รูปแบบการทำงานแบบคนรุ่นใหม่หรือ NextGen Work

จากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งผลให้เกิดรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ ขึ้น เช่น เศรษฐกิจแบ่งปัน (Sharing Economy) เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) และเศรษฐกิจแบบชั่วคราว (Gig Economy) รวมทั้งทำให้เกิดลักษณะการทำงานในรูปแบบใหม่ ๆ คือ รูปแบบการทำงานแบบคนรุ่นใหม่หรือ NextGen Work ซึ่งเป็นการทำงานที่เน้นอิสระในการเลือกงานและจัดระบบการทำงานของแต่ละบุคคล เอื้อให้บุคคลมีรายได้เพิ่มขึ้นเนื่องจากสามารถรับงานจากผู้ว่าจ้างหลายที่พร้อมกันได้ อีกทั้งยังเอื้อให้บุคคลสามารถจัดการเวลาการทำงานกับเวลาการใช้ชีวิตส่วนตัวให้เกิดความสมดุลและเหมาะสม รูปแบบการทำงานดังกล่าวครอบคลุมลักษณะงานสัญญาจ้างงานโครงการ งานไม่เต็มเวลา งานตามฤดูกาล งานชั่วคราวหรืองานไม่ประจำ อาชีพอิสระ การว่าจ้างเพื่อทำงานเฉพาะกิจ เป็นต้น

“

1 ใน 3 ของ
กลุ่มคนเจนเนอเรชันวาย
มีแนวโน้มการทำงานแบบ
NextGen Work
สูงกว่าคนในกลุ่มอื่น

”

จากข้อมูลการสำรวจรูปแบบการทำงานที่ต้องการกับกลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุ 18-65 ปี จำนวน 9,500 คน จากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (ManpowerGroup, 2017) พบว่า รูปแบบการทำงานแบบคนรุ่นใหม่ (NextGen Work) กำลังได้รับความสนใจในปัจจุบัน โดยร้อยละ 87 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่า ตนเองพร้อมที่จะเปิดรับการทำงานแบบคนรุ่นใหม่ในอนาคต และมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนระบุว่าตนเองกำลังทำงานแบบคนรุ่นใหม่อยู่ ณ ปัจจุบัน นอกจากนี้ ร้อยละ 90 ระบุว่าตนเองมีความสุขกับการทำงานแบบคนรุ่นใหม่ และวางแผนจะทำงานรูปแบบนี้ในอนาคต

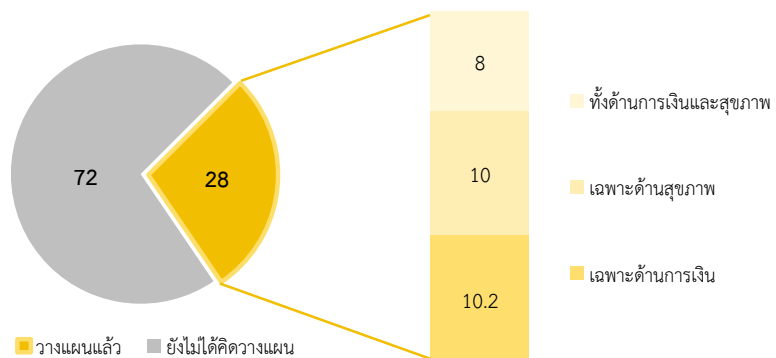
สำหรับประเทศไทย ข้อมูลจากการสำรวจของ Fastwork ซึ่งเป็นเว็บไซต์และแอปพลิเคชันให้บริการจัดหางานออนไลน์สำหรับฟรีแลนซ์และอาชีพที่เป็นพนักงานประจำ พบว่า ในปัจจุบันแรงงานในประเทศไทยมีลักษณะการทำงานแบบคนรุ่นใหม่จำนวนมากกว่า 2 ล้านคน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นปีละประมาณ 300,000 - 600,000 คน โดยเฉพาะในกลุ่มคนเจนเนอเรชันวาย (กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี 2524 - 2544) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เติบโตมาพร้อมกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานจากแบบดั้งเดิม (Traditional employment) สู่รูปแบบการทำงานแบบเป็นนายตนเอง (Self-employment) และมีแนวโน้มในการประกอบอาชีพในรูปแบบใหม่มากขึ้น โดย 1 ใน 3 ของกลุ่มคนเจนเนอเรชันวายมีแนวโน้มการทำงานแบบ NextGen Work สูงกว่าคนในกลุ่มอื่น ๆ ที่มีอายุมากกว่า เนื่องจากคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ไม่ชอบการทำงานประจำเป็นเวลานาน และต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่จากการทำงานหลายที่ (Wiedmer, 2015) อาชีพที่ผู้ว่าจ้างนิยมจ้างบุคคลในลักษณะการทำงานแบบคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย 4 อันดับแรก

ได้แก่ อาชีพกราฟิกดีไซน์ อาชีพเกี่ยวกับการตลาดออนไลน์และโฆษณา อาชีพเกี่ยวกับเว็บและโปรแกรมมิ่ง และอาชีพเกี่ยวกับงานเขียนและแปลภาษา

แม้ว่าเด็กรุ่นใหม่จะเป็นกลุ่มที่ชอบความเป็นอิสระ ต้องการเป็นผู้จัดการตนเอง รวมถึงชอบการทำงานที่มีความยืดหยุ่นสูง แต่ยังเป็นกลุ่มที่ตระหนักถึงความสำคัญของความมั่นคงด้านรายได้ และสวัสดิการ ดังนั้น จึงพบว่ากลุ่มเด็กรุ่นใหม่จำนวนมากยังคงทำงานในระบบทั้งภาครัฐและเอกชน แต่มีบางส่วนที่ต้องการเพิ่มรายได้ และตอบสนองความขึ้นชอบส่วนบุคคล ด้วยการทำอาชีพที่ 2 และพร้อมจะเปลี่ยนไปทำอาชีพอิสระเป็นอาชีพหลักได้เช่นกัน หากสร้างรายได้ได้มากกว่า

อย่างไรก็ตาม กลุ่มคนรุ่นใหม่ยังจำเป็นต้องมีการปรับตัว เพื่อให้สามารถตอบสนองการทำงานในรูปแบบใหม่ ซึ่งนอกจากด้านความรู้ความสามารถในเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลแล้ว ระบบความคิดก็ต้องมีการพัฒนาไปสู่การคิดเชิงวิเคราะห์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น รวมทั้งจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของการออมเงิน และการวางแผนด้านการเงินในอนาคต เพื่อความมั่นคงของชีวิตในยามเกษียณ ซึ่งจากการศึกษาพลวัตความเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานของไทยและการเปลี่ยนผ่านสู่การทำงานแบบ NextGen Work โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับบริษัทศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ จำกัด (กรกฎาคม 2562) พบว่า กลุ่มคนที่ทำงานในรูปแบบใหม่ยังไม่มีตระหนักถึงเรื่องการวางแผนด้านการเงินในอนาคตเท่าที่ควร โดยในกลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 18 - 39 ปี จำนวน 6,255 คน พบว่าร้อยละ 72 ยังไม่ได้มีการวางแผนเตรียมความพร้อมสำหรับการใช้ชีวิตในยามเกษียณ

แผนภาพ 21 การเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ

ที่มา: การสำรวจการทำงานแบบ NextGen Work โดย สศช. ร่วมกับ บริษัท ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ จำกัด

บทความเรื่อง “ความก้าวหน้าการพัฒนาคมนของประเทศไทย”

ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) ในปี 2562 ซึ่งให้เห็นว่า การพัฒนาคมนในภาพรวมของประเทศไทยมีความก้าวหน้าค่อนข้างคงที่ โดยค่าดัชนีเท่ากับ 0.6219 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558 ด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมมีดัชนีความก้าวหน้าของคนมากที่สุด ส่วนด้านการศึกษามีดัชนีความก้าวหน้าของคนน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า การพัฒนาคมนด้านการคมนาคมและสื่อสารมีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นมากที่สุด ขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมมีความก้าวหน้าลดลงมากที่สุด เมื่อพิจารณาในระดับพื้นที่ ภาคกลางมีความก้าวหน้าการพัฒนาคมนมากที่สุด ขณะที่ภาคใต้ 3 จังหวัดชายแดนมีความก้าวหน้าน้อยที่สุด ดังนั้น เพื่อยกระดับความก้าวหน้าการพัฒนาคมนของประเทศไทยให้เพิ่มขึ้น เห็นควรให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างพื้นที่

การพัฒนาคมนในประเทศไทย

ดัชนีความก้าวหน้าของคน⁷ (Human Achievement Index- HAI) ของประเทศไทยได้มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องในช่วงสิบปีที่ผ่านมา โดยดัชนีความก้าวหน้าของคนปี 2562 ประกอบด้วย 8 ดัชนีย่อย ได้แก่ (1) ดัชนีย่อยด้านสุขภาพ (2) ดัชนีย่อยด้านการศึกษา (3) ดัชนีย่อยด้านชีวิตการงาน (4) ดัชนีย่อยด้านรายได้ (5) ดัชนีย่อยด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม (6) ดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน (7) ดัชนีย่อยด้านการคมนาคมและการสื่อสาร และ (8) ดัชนีย่อยด้านการมีส่วนร่วม โดยดัชนีย่อยแต่ละด้านประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัดเท่า ๆ กัน รวม 32 ตัวชี้วัด ที่เน้นตัวชี้วัดที่สะท้อนผลลัพธ์หรือผลกระทบของการพัฒนาคมนในด้านต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาคมน และเป็นตัวชี้วัดที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมทุกจังหวัดอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีวิธีการจัดทำข้อมูลตัวชี้วัดที่มีความน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการ

ความก้าวหน้าการพัฒนาคมนของประเทศไทย ปี 2562

การพัฒนาคมนในภาพรวมของประเทศไทยมีความก้าวหน้าค่อนข้างคงที่ โดยค่าดัชนีการพัฒนาคมนในปี 2562 เท่ากับ 0.6219 ใกล้เคียงกับปี 2558 และ 2560 และเมื่อพิจารณาดัชนีย่อยด้านต่าง ๆ พบว่า มีความก้าวหน้ามากขึ้นใน 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านชีวิตการงาน ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม และด้านคมนาคมและการสื่อสาร และมีความก้าวหน้าลดลงใน 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านรายได้ ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน และการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

“

การพัฒนาคมนในภาพรวม
ของประเทศไทยมีความก้าวหน้า
ค่อนข้างคงที่

”

⁷ UNDP ประจำประเทศไทยได้มีการจัดทำรายงานการพัฒนาคมนของประเทศไทย โดยฉบับแรกออกเมื่อปี 2542 และในปี 2546 ได้ริเริ่มดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) ซึ่งเป็นดัชนีรวม (Composite index) ที่ถูกพัฒนาขึ้น เพื่อใช้ในการประเมินความก้าวหน้าการพัฒนาคมนในระดับจังหวัดของประเทศไทย และได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปี 2558 UNDP ได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) โดยที่ผ่านมา สำนักงานฯ ได้จัดทำดัชนีความก้าวหน้าของคนในปี 2558 ปี 2560 และปี 2562

ตาราง 13 ดัชนีย่อยความก้าวหน้าของคน และตัวชี้วัด

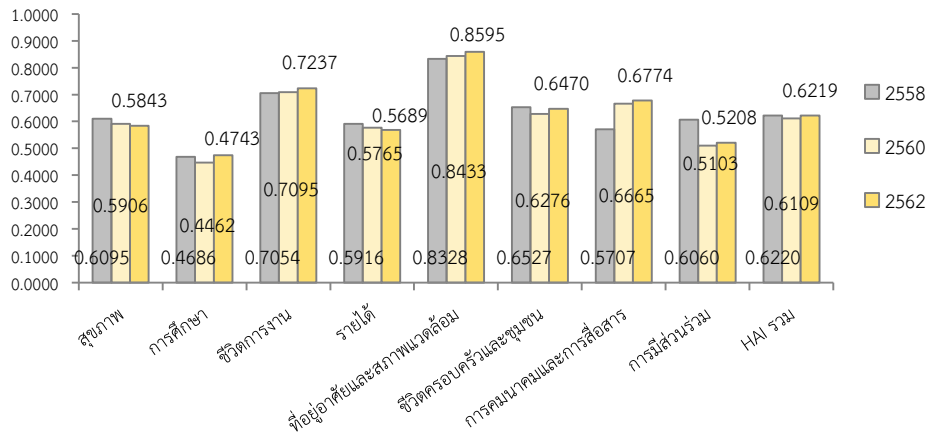
ดัชนีย่อย HAI	ตัวชี้วัด
1. ด้านสุขภาพ	1. ร้อยละของทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ต่อการเกิดมีชีพ (%)
	2. ร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วยที่เป็นผู้ป่วยใน (%)
	3. ร้อยละของประชากรที่พิการ (%)
	4. ร้อยละของคะแนนสุขภาพจิต (%)
2. ด้านการศึกษา	5. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ปี)
	6. อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (%)
	7. ค่าเฉลี่ยเชาวน์ปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (คะแนน)
	8. คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)
3. ด้านชีวิตการทำงาน	9. อัตราการว่างงาน (%)
	10. อัตราการทำงานต่ำกว่าระดับ (%)
	11. ร้อยละของแรงงานที่มีประกันสังคม (%)
	12. อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน
4. ด้านรายได้	13. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (บาท)
	14. สัดส่วนประชากรยากจน (%)
	15. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค (%)
	16. ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ หรือค่าสัมประสิทธิ์จีนี (%)
5. ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม	17. ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง (%)
	18. สัดส่วนเฉลี่ยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้านพลังงาน (ตันก๊าซเรือนกระจกต่อคน)
	19. ร้อยละของประชากรที่ประสบอุทกภัย (%)
	20. ร้อยละของประชากรที่ประสบภัยแล้ง (%)
6. ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน	21. ร้อยละของเด็กอายุ 15-17 ปี ที่ทำงาน (%)
	22. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดี่ยว (%)
	23. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว (%)
	24. การแจ้งความคดีชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (ต่อประชากรแสนคน)
7. ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร	25. ร้อยละของหมู่บ้านที่ถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปี (%)
	26. จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน)
	27. ร้อยละของประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ (%)
	28. ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต (%)
8. ด้านการมีส่วนร่วม	29. ร้อยละของประชากรที่ใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2559
	30. จำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน)
	31. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น (%)
	32. ร้อยละของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน (%)

ที่มา: กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

1. ด้านที่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น

(1) ด้านการศึกษามีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น แต่ต้องเร่งพัฒนาเชิงคุณภาพให้มากขึ้น โดยดัชนีย่อยด้านการศึกษาเท่ากับ 0.4743 เพิ่มขึ้น 0.0057 จากปี 2558 เนื่องจากนักเรียนอยู่ในระบบการศึกษายาวนานขึ้น สะท้อนได้จากอัตราการเข้าศึกษาในระดับมัธยมปลายและ ปวช. ที่เพิ่มจากร้อยละ 78.3 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 78.8 ในปี 2561 และจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่เพิ่มขึ้นเป็น 8.63 ปี จาก 8.51 ปี ในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นผลจากมาตรการสนับสนุนทางการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ โครงการเรียนฟรี 15 ปี กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) การจัดการศึกษาสำหรับผู้อยู่นอกระบบโรงเรียน อย่างไรก็ตาม คุณภาพการศึกษาในภาพรวมยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก สะท้อนให้เห็นจากคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมปลายที่มีคะแนนเฉลี่ยคงที่

แผนภาพ 22 ดัชนีย่อยการพัฒนาคมนในภาพรวมของประเทศ

ที่มา: กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

“
ด้านการศึกษา
ชีวิตการทำงาน
ที่อยู่อาศัยและ
สภาพแวดล้อม
การคมนาคมและการสื่อสาร
มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น
 ”

(2) **ด้านชีวิตการทำงานมีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น แต่กลุ่มแรงงานนอกระบบ โดยเฉพาะแรงงานภาคเกษตรและผู้ประกอบอาชีพอิสระรายย่อย ยังมีประกันสังคมค่อนข้างต่ำ** โดยค่าดัชนีย่อยด้านชีวิตการทำงานเท่ากับ 0.7237 เพิ่มขึ้น 0.0183 คะแนน จากปี 2558 ซึ่งเป็นผลจากการเร่งขยายความครอบคลุมการมีหลักประกันสังคมทั้งในกลุ่มแรงงานในระบบและนอกระบบ ทำให้แรงงานที่มีประกันสังคมเพิ่มขึ้น โดยในปี 2561 ผู้มีงานทำที่มีประกันสังคมมีร้อยละ 42.24 ของผู้มีงานทำ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 36.27 ขณะเดียวกันแรงงานที่ประสบอันตรายจากการทำงานลดลงเป็นร้อยละ 8.82 จากร้อยละ 10.25 ในปี 2558 ขณะที่การจ้างงานและการทำงานต่ำระดับอยู่ในระดับไม่สูงมากนัก โดยในปี 2561 มีอัตราว่างงานที่ร้อยละ 1.05 และอัตราการทำงานต่ำระดับที่ 0.77 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2558 อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มแรงงานนอกระบบ โดยเฉพาะแรงงานภาคเกษตร ผู้ประกอบอาชีพอิสระรายย่อย ยังมีประกันสังคมค่อนข้างต่ำ ซึ่งจะส่งผลถึงความมั่นคงในชีวิตการทำงาน รวมทั้งการขาดรายได้หลังเกษียณ

(3) **ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมมีดัชนีความก้าวหน้าของคนมากที่สุด แต่ยังคงต้องพิจารณาในเชิงคุณภาพของที่อยู่อาศัยให้มีความเหมาะสม** โดยค่าดัชนีย่อยด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม เท่ากับ 0.8595 เพิ่มขึ้น 0.0267 คะแนน จากปี 2558 เนื่องจากการลดลงของประชากรที่ประสบอุทกภัยและภัยแล้ง การลดลงของสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้านพลังงานที่มีค่าเฉลี่ย 2.09 ตันก๊าซเรือนกระจกต่อคน และครัวเรือนมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองในระดับค่อนข้างสูงคือกว่าร้อยละ 70 อย่างไรก็ตาม การมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากที่เคยมีร้อยละ 75 ในปี 2555 นอกจากนี้ การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยอาจไม่สะท้อนในเชิงคุณภาพเนื่องจากไม่ได้สะท้อนสภาพของที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม และเป็นที่น่าสังเกตว่าในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง และภาคตะวันออก แม้จะเป็นพื้นที่ที่มีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าพื้นที่อื่น แต่กลับมีสัดส่วนของการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยค่อนข้างต่ำ เนื่องจากการเคลื่อนย้ายแรงงานทำให้สภาพการอยู่อาศัย ส่วนหนึ่งเป็นการเช่า และส่วนหนึ่งเป็นผู้ซื้อที่อยู่ระหว่างการเช่าซื้อ/ผ่อนชำระ

(4) ด้านการคมนาคมและการสื่อสารมีความก้าวหน้าของการพัฒนาเพิ่มขึ้นมากที่สุด แต่ปัญหาอุบัติเหตุบนท้องถนนยังเป็นเรื่องที่ต้องเร่งแก้ไข โดยมีค่าดัชนีย่อยเท่ากับ 0.6774 เพิ่มขึ้น 0.1067 คะแนนจากปี 2558 เป็นผลมาจากการขยายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ ทำให้มีการเข้าถึงโทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ตได้ทั่วถึงมากขึ้น โดยพบว่า ร้อยละ 89.54 ของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีโทรศัพท์มือถือ เพิ่มจากร้อยละ 79.29 ในปี 2558 และร้อยละ 56.82 เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ เพิ่มจากร้อยละ 39.32 ในช่วงเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ ยังพบว่าหมู่บ้านที่ถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปีมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 52.61 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 57.59 ในปี 2560 อย่างไรก็ตาม อุบัติเหตุบนท้องถนนยังเป็นปัญหาสำคัญโดยมีจำนวนคดีเพิ่มสูงขึ้นเป็น 155 รายต่อประชากรแสนคน จาก 108 รายต่อประชากรแสนคน ในปี 2558

“

ด้านสุขภาพ
รายได้
ชีวิตครอบครัวและชุมชน
การมีส่วนร่วม
มีการพัฒนาลดลง

”

2. ด้านที่มีการพัฒนาลดลง

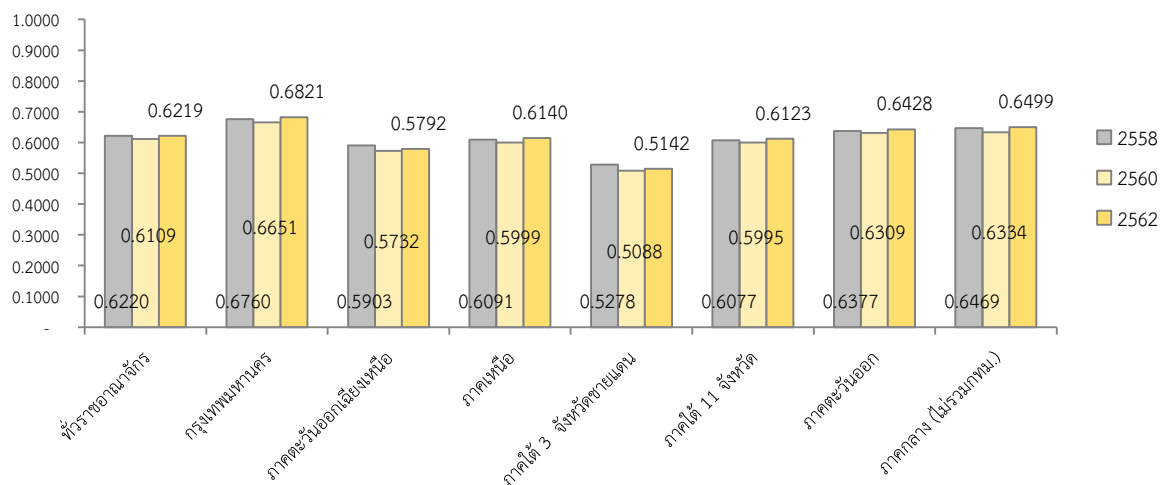
(1) ด้านสุขภาพ: แม้ว่าการพัฒนาสุขภาพได้มีการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพและมีความครอบคลุมทั่วถึงมากขึ้น แต่อัตราการเจ็บป่วยและสัดส่วนผู้ป่วยยังมีเพิ่มขึ้น โดยในปี 2562 ดัชนีย่อยด้านสุขภาพอยู่ที่ 0.5843 ลดลง 0.0252 คะแนน จากปี 2558 แม้ว่าการพัฒนาสุขภาพได้มีการดำเนินงานทั้งการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รวมทั้งการจัดบริการที่มีคุณภาพครอบคลุมทั่วถึงมากขึ้น โดยจะเห็นได้จากประชาชนมีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพิ่มขึ้น การลดลงของอัตราการตายและมารดา รวมถึงการมีหลักประกันด้านสุขภาพของประชากรที่ครอบคลุมเกือบร้อยละ 100 อย่างไรก็ตาม ด้านการมีสุขภาพที่ดีของประชาชนมีความก้าวหน้าลดลง สะท้อนจากอัตราการที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ การเจ็บป่วยของผู้ป่วยใน และสัดส่วนผู้ป่วยที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ การเข้าสู่สังคมสูงอายุและวิถีชีวิตของคนในสังคมส่งผลให้แนวโน้มอัตราการเจ็บป่วยโรคเรื้อรัง การบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนเพิ่มขึ้น

(2) ด้านรายได้: แม้ว่ารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนจะเพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนคนจน หนี้ครัวเรือนและค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini-coefficient) มีค่าเพิ่มขึ้น โดยค่าดัชนีย่อยด้านรายได้เท่ากับ 0.5689 ลดลง 0.0226 คะแนน จากปี 2558 แม้ว่ารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นเป็น 26,946 บาทต่อเดือน จาก 26,915 บาทต่อเดือน แต่การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนคนจน หนี้ครัวเรือนเพื่อการอุปโภคบริโภค และค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini-coefficient) ยังมีค่าเพิ่มขึ้น ทำให้ความก้าวหน้าด้านรายได้ลดลง โดยสัดส่วนคนยากจนเพิ่มเป็นร้อยละ 9.85 ของประชากร จากร้อยละ 7.21 ในปี 2558 ครัวเรือนที่มีหนี้สินมีสัดส่วนร้อยละ 36.56 ของครัวเรือนทั้งหมด เพิ่มจากร้อยละ 34.46 และค่าดัชนีความไม่เสมอภาคของรายได้ (Gini-coefficient) เพิ่มขึ้นเป็น 0.453 จาก 0.445 ในช่วงเวลาเดียวกัน

(3) **ด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน:** การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ และครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดียว ทำให้ความก้าวหน้าด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนลดลง โดยมีค่าดัชนีเท่ากับ 0.6470 ลดลง 0.0057 คะแนน จากปี 2558 เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียวเป็นร้อยละ 6.52 จากร้อยละ 6.03 ในปี 2558 รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดียว (หย่า/หม้าย) เป็นร้อยละ 23.50 จากร้อยละ 23.02 และการแจ้งความคดีชีวิต ร่างกาย เพศ และการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่เพิ่มเป็น 105.46 รายต่อประชากรแสนคน จาก 101.35 รายต่อประชากรแสนคน ในช่วงเวลาเดียวกัน ในทางกลับกัน การทำงานในเด็กอายุ 15-17 ปี มีสัดส่วนลดลงเหลือร้อยละ 9.71 จากร้อยละ 11.29 ในปี 2558 ทั้งนี้ ดัชนีได้สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิถีการดำเนินชีวิตที่คนมีการย้ายถิ่นในการทำงาน การอยู่เป็นโสดหรือหย่าร้างมากขึ้น รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของครัวเรือนเดี่ยวส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งของครอบครัวที่เป็นหน่วยผลิตและบ่มเพาะคนรุ่นใหม่ที่จะเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศ รวมถึงการดูแลบุคคลในครอบครัวโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

(4) **ด้านการมีส่วนร่วม:** การใช้สิทธิในการเลือกตั้งสะท้อนถึงความก้าวหน้าด้านการมีส่วนร่วมมีการพัฒนาลดลง โดยมีค่าดัชนี 0.5208 ลดลง 0.0852 คะแนน จากปี 2558 มีความก้าวหน้าลดลงมากที่สุด เนื่องจากมีการใช้ตัวชี้วัดประชากรที่ไปใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2559 แทนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่มีการเลือกตั้งตั้งแต่ปี 2554⁸ โดยคะแนนผู้ไปใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2559 มีเพียงร้อยละ 59.40 น้อยกว่าผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งปี 2554 ที่มีร้อยละ 75.03 และการลดลงของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่นโดยมีสัดส่วนร้อยละ 73.65 ลดลงจากร้อยละ 78.47 ในปี 2558 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของจำนวนองค์กรชุมชนและครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

แผนภาพ 23 ดัชนีการพัฒนาคนรยภาค

ที่มา: กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

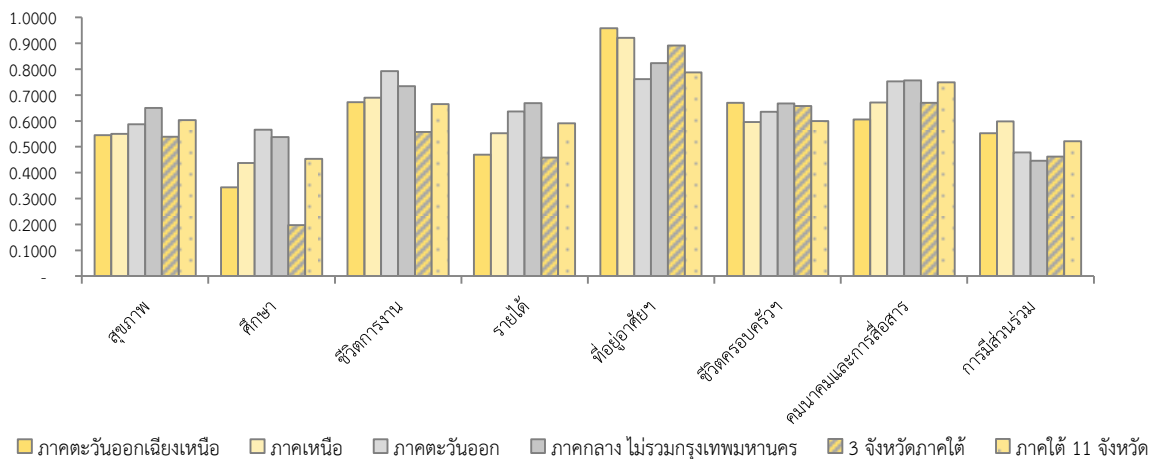
⁸ ยังไม่รายงานผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งปี 2562 ขณะจัดทำรายงาน

“
**ภาคกลางมีความก้าวหน้า
 การพัฒนาคนมากที่สุด
 ขณะที่ภาคใต้ 3 จังหวัด
 ชายแดนมีความก้าวหน้า
 น้อยที่สุด**
 ”

ความก้าวหน้าการพัฒนาคนเชิงพื้นที่

ภาคกลางมีความก้าวหน้าการพัฒนาคนมากที่สุด ในขณะที่ภาคใต้ 3 จังหวัด ชายแดนมีความก้าวหน้า น้อยที่สุด เมื่อพิจารณาดัชนี HAI ในระดับภาค ซึ่งถูกแบ่ง ออกเป็น 6 ภาค⁹ คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ (11 จังหวัด) และภาคใต้ (3 จังหวัดชายแดน) พบว่า ภาคกลางมีค่าดัชนี HAI มากที่สุด เท่ากับ 0.6499 โดยมีการพัฒนาคนมากกว่าภาคอื่น ๆ ใน 3 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านรายได้ และด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ส่วนภาคที่มีค่า HAI รองลงมาคือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ 11 จังหวัด ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ สำหรับภาคใต้ 3 จังหวัดชายแดนมีดัชนี HAI น้อยที่สุด คือ 0.5142 โดยมีการพัฒนาคน น้อยที่สุด 4 ด้านคือ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านชีวิตการทำงาน และด้านรายได้

แผนภาพ 24 ดัชนีการพัฒนาคนรายภาค จำแนกตามด้าน

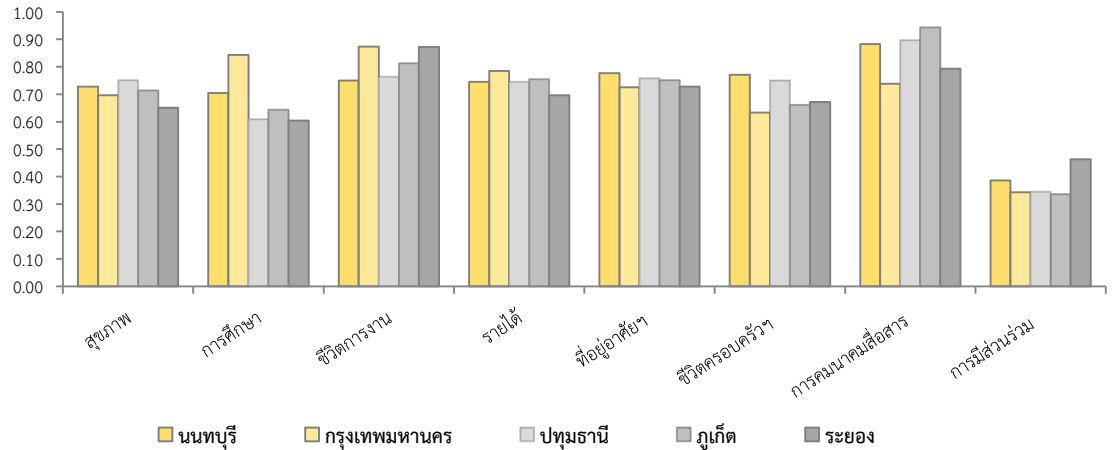

ที่มา: กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

การพัฒนาคนของจังหวัดทั่วประเทศที่มีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นและลดลง มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยพบว่า จังหวัดที่ค่าดัชนีความก้าวหน้าของคนเพิ่มขึ้น มีจำนวน 41 จังหวัด (ร้อยละ 53.2) ตั้งอยู่ในภาคเหนือ 11 จังหวัด กรุงเทพมหานครและ ภาคกลาง 10 จังหวัด ภาคใต้ (11 จังหวัด) จำนวน 8 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 จังหวัด ภาคตะวันออก 5 จังหวัด และภาคใต้ (3 จังหวัดชายแดน) 1 จังหวัด ขณะที่ จังหวัดที่มีค่าดัชนีความก้าวหน้าการพัฒนาคนลดลง จำนวน 36 จังหวัด (ร้อยละ 46.8) ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 14 จังหวัด ภาคกลาง 8 จังหวัด ภาคเหนือ 6 จังหวัด ภาคใต้ (11 จังหวัด) จำนวน 3 จังหวัด ภาคใต้ (3 จังหวัดชายแดน) 2 จังหวัด และภาค ตะวันออก 3 จังหวัด

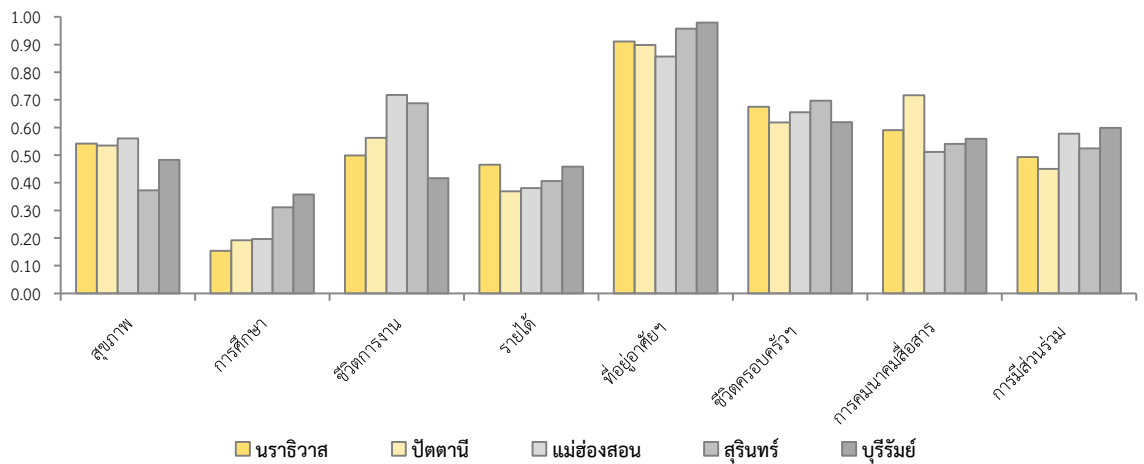
⁹ ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

แผนภาพ 25 ค่าดัชนีย่อย 8 ด้านของ 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าการพัฒนาคมนมากที่สุด

ที่มา: กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

แผนภาพ 26 ค่าดัชนีย่อย 8 ด้านของ 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าการพัฒนาคมนน้อยที่สุด

ที่มา: กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

นนทบุรี กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี ภูเก็ต ระยอง มีความก้าวหน้าในการพัฒนาคมนมากที่สุด ขณะที่นราธิวาส ปัตตานี แม่ฮ่องสอน สุรินทร์ และบุรีรัมย์ มีความก้าวหน้าในการพัฒนาคมนน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาความก้าวหน้าการพัฒนาคมนในแต่ละด้าน พบว่า 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาคมนมากที่สุด มีค่าดัชนีเกินกว่า 0.6 ถึง 7 ด้าน คือ ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ด้านชีวิตการงาน ด้านที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อม ด้านการศึกษา ด้านรายได้ และด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน แต่มีความก้าวหน้าด้านการมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย (ค่าดัชนี 0.3-0.4) โดยเฉพาะในจังหวัดภูเก็ต นนทบุรีและปทุมธานี สำหรับ 5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาคมนน้อยที่สุด มีความก้าวหน้าด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมค่อนข้างสูง คือ สูงกว่า 0.8 แต่พบว่า มีความก้าวหน้าด้านศึกษาน้อยที่สุด คือมีค่าอยู่ระหว่าง 0.153-0.3574 (ค่าเฉลี่ยประเทศ = 0.4743) โดยเฉพาะนราธิวาสที่ดัชนีด้านศึกษาน้อยที่สุด คือ 0.1531

ตาราง 14 จังหวัดที่มีดัชนี HAI ย่อยสูงที่สุด และน้อยที่สุด

ดัชนีย่อย	5 จังหวัด ที่มีดัชนี HAI ย่อยสูงที่สุด	5 จังหวัด ที่มีดัชนี HAI ย่อยน้อยที่สุด
สุขภาพ	ปทุมธานี นนทบุรี ภูเก็ต ออยุธยา ระนอง	สุรินทร์ เลย ลำพูน นครนายก อุทัยธานี
การศึกษา	กทม. ชลบุรี นนทบุรี นครปฐม ภูเก็ต	นราธิวาส ปัตตานี แม่ฮ่องสอน หนองบัวลำภู ตาก
ชีวิตการงาน	กทม. ระยอง ชลบุรี ออยุธยา สมุทรสาคร	บุรีรัมย์ นราธิวาส ปัตตานี สตูล สุโขทัย
รายได้	กทม. สมุทรสาคร ภูเก็ต สมุทรปราการ นนทบุรี	ปัตตานี อำนาจเจริญ แม่ฮ่องสอน ชัยนาท สุรินทร์
ที่อยู่อาศัย	อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ บึงกาฬ บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด	ชลบุรี พังงา สุราษฎร์ธานี สมุทรสาคร กทม.
ชีวิตครอบครัว	สมุทรปราการ สมุทรสาคร นนทบุรี ปทุมธานี น่าน	สิงห์บุรี กาญจนบุรี เชียงใหม่ ปราจีนบุรี เพชรบุรี
คมนาคมและการสื่อสาร	ภูเก็ต ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรสาคร ชลบุรี	นครราชสีมา ชัยภูมิ แม่ฮ่องสอน ยโสธร ศรีสะเกษ
การมีส่วนร่วม	ลำพูน ลำปาง น่าน พะเยา แพร่	สมุทรปราการ ชลบุรี ภูเก็ต สมุทรสงคราม กทม.

ที่มา: กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ความท้าทายต่อการพัฒนาความก้าวหน้าของคนในประเทศไทย

จากผลการประเมินความก้าวหน้าของคนตามดัชนี HAI เห็นควรให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อลดการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง การบาดเจ็บ และเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ โดยสร้างความตระหนักการมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม ทั้งเรื่องการออกกำลังกาย การบริโภคอาหาร และเสริมสร้างพฤติกรรมความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน รวมทั้งการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี
2. การยกระดับคุณภาพการศึกษาและลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างพื้นที่ โดยปรับระบบบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน พัฒนาระบบประเมินคุณภาพสถานศึกษาที่ยึดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นหลัก รวมทั้งให้การช่วยเหลืออุดหนุนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล เพื่อเพิ่มอัตราการเข้าเรียนต่อระดับมัธยมปลายและอาชีวศึกษา
3. การยกระดับรายได้ โดยสนับสนุนการมีที่ดินทำกินอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการจ้างงานนอกฤดูกาลในพื้นที่ที่มีการทำงานต่ำระดับ/ว่างงาน ตลอดจนส่งเสริมทักษะการบริหารเงินเพื่อให้สามารถจัดการรายได้ เงินทุน และหนี้สินอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การขยายระบบประกันสังคมให้ครอบคลุมโดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ รวมทั้งส่งเสริมการออมเพื่อการเกษียณอายุ เพื่อให้มีความมั่นคงและมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต
5. การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะครอบครัวที่มีความเปราะบาง และพื้นที่ในเขตเมือง โดยสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน การส่งเสริมต่อยอดความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ชุมชนที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ตลอดจนสนับสนุนและติดตามช่วยเหลือครอบครัวเปราะบางให้สามารถดูแลสมาชิก ทั้งเด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ ได้อย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายไตรมาส)

องค์ประกอบหลัก	2559				2560				2561				2562		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
1. คุณภาพของคน															
<i>การมีงานทำ^{1/}</i>															
การมีงานทำ (พันคน)	37,684	37,393	38,263	37,430	37,443	37,538	37,647	37,205	37,361	37,884	38,301	37,911	37,703	37,782	37,486
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	0.97	1.08	0.94	1.00	1.21	1.22	1.19	1.12	1.24	1.07	0.96	0.93	0.92	0.98	1.04
อัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)															
- รวม	0.97	1.08	0.94	0.97	1.21	1.24	1.19	1.12	1.24	1.07	0.96	0.93	0.92	0.98	1.04
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	0.45	0.42	0.41	0.47	0.62	0.53	0.45	0.57	0.60	0.47	0.40	0.40	0.43	0.35	0.40
- มัธยมศึกษาตอนต้น	1.35	1.41	0.98	1.34	1.27	1.57	1.47	1.27	1.62	1.13	1.07	1.07	1.20	1.12	1.26
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	1.17	1.33	0.91	1.07	1.64	1.41	1.21	1.22	1.53	1.22	1.09	1.15	0.95	1.21	1.09
- อาชีวศึกษา	1.90	1.70	1.22	1.44	2.25	2.51	1.61	1.45	2.03	1.90	1.15	1.31	1.34	2.05	2.05
- วิชาชีพชั้นสูง	1.27	2.13	1.51	1.17	2.34	2.63	2.47	1.89	2.18	2.42	1.42	1.41	1.71	1.89	1.31
- อุดมศึกษา	1.61	1.98	2.24	1.75	1.91	2.02	2.40	2.07	1.96	1.90	2.11	1.85	1.56	1.78	2.15
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน)	292.9	351.8	217.3	237.4	335.6	350.1	271.4	256.0	335.7	282.5	319.0	232.8	335.8	239.2	192.7
(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สพ.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)															
สัดส่วนกำลังแรงงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)															
- รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	46.75	46.62	46.83	45.78	45.80	45.49	45.36	45.06	45.68	45.01	44.96	44.81	44.24	43.96	43.94
- มัธยมศึกษาตอนต้น	16.13	16.04	16.28	16.45	16.39	16.38	16.85	16.88	16.56	16.69	16.89	16.73	17.06	16.65	17.30
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	12.61	12.56	12.42	12.77	12.64	12.77	12.61	12.75	12.77	12.94	13.07	13.20	13.34	13.55	13.40
- อาชีวศึกษา	3.57	3.69	3.71	3.65	3.71	3.60	3.76	3.66	3.52	3.62	3.69	3.65	3.47	3.66	3.72
- วิชาชีพชั้นสูง	4.89	5.04	5.01	5.14	4.99	5.22	5.18	5.16	5.15	5.28	5.17	5.27	5.37	5.48	5.40
- อุดมศึกษา	16.05	16.04	15.74	16.21	16.46	16.54	16.25	16.49	16.32	16.46	16.23	16.34	16.52	16.70	16.24
สุขภาพ															
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวัง (ราย) ^{2/}															
- ปอดอักเสบ	65,661	45,244	72,851	61,455	65,600	53,992	79,748	68,401	74,881	58,699	90,160	59,861	72,817	51,005	62,518
- ไข้อีใส	14,840	7,874	25,744	15,473	7,060	9,170	32,410	5,321	6,830	24,029	35,564	20,499	15,482	31,426	54,052
- มือ เท้า และปาก	10,066	19,012	39,589	11,243	15,746	18,248	28,213	7,982	10,079	14,626	32,718	12,585	9,158	12,652	31,668
- ใช้ขวดใหญ่	43,634	14,135	58,535	53,058	20,192	18,930	102,122	50,567	40,995	25,698	73,042	43,628	132,787	60,518	72,054
- บิด	1,820	1,841	1,887	1,178	1,416	1,501	1,146	784	1,132	965	741	561	627	702	394
- หัด	221	271	466	730	1,398	711	591	485	630	632	1,186	3,108	1,756	1,051	1,082
- ฉีหนู	446	401	671	777	575	601	1,166	1,132	402	637	932	569	457	486	608
- ใช้สมองอักเสบ	179	187	231	175	251	210	211	143	182	231	200	132	240	178	149
- อหิวาตกโรค	41	2	7	1	2	2	2	2	0	2	2	1	5	4	1
- ใช้กาฬหลังแอ่น	6	5	4	2	5	9	8	6	1	9	3	7	4	4	5
- พิษสุนัขบ้า	4	2	5	2	1	4	2	4	7	3	3	2	0	2	0
2. ความมั่นคงทางสังคม															
<i>ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)^{3/}</i>															
- สัดส่วนการบาดเจ็บและตายด้วยอุบัติเหตุ	14.56	12.49	15.16	23.53	22.75	20.26	19.30	25.44	26.17	25.80	22.92	27.58	27.64	25.16	22.22
- สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	8.26	7.89	7.43	7.16	6.81	6.97	6.85	6.48	6.56	6.81	6.09	6.63	6.40	6.62	5.83
- สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	23.63	22.11	24.76	23.84	18.94	21.25	22.12	21.05	16.62	16.60	17.09	17.05	16.49	15.89	18.18
- สัดส่วนคดียาเสพติด	80.57	75.09	87.42	98.81	96.30	94.07	110.98	113.86	95.45	113.75	107.24	110.47	127.11	138.69	142.09
<i>การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}</i>															
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	2,033	1,983	1,744	1,649	1,701	2,807	2,304	2,058	1,766	1,661	2,191	1,823	2,732	5,839	3,989
- กรณีสัญญา	727	795	509	606	548	1,380	928	851	660	795	1,072	664	1,170	1,050	1,018
- กรณีฉลาก	704	559	387	360	618	472	486	450	522	433	482	434	459	706	545
- กรณีโฆษณา	457	373	298	500	432	827	734	432	330	253	417	439	726	3,432	1,705
- กรณีกฎหมาย	25	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	120	244	550	183	103	128	156	325	254	180	220	286	377	651	721
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	11,666	10,555	12,438	12,670	12,071	12,681	9,432	11,127	11,082	14,879	13,684	12,859	11,759	11,579	13,127

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
1. คุณภาพของคน											
การมีงานทำ											
ผลิตภาพแรงงาน กรณีแรงงาน (บาท/คน/ปี) ^{6/}	208,294	203,072	216,435	215,823	228,623	235,077	242,394	249,926	260,213	272,477	281,522
อัตราการมีงานทำ (ร้อยละ) ^{7/}	98.19	98.13	98.43	98.83	98.81	98.81	98.70	98.62	98.50	98.32	98.52
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ) ^{7/}	1.38	1.49	1.04	0.68	0.66	0.72	0.84	0.88	0.99	1.18	1.05
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน) ^{6/} (ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สพ.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)	508	605	521	383	347	336	256	273	275	303	292
สุขภาพ^{8/}											
อัตราผู้ป่วยนอก (ต่อประชากรพันคน)	2,436	2,639	2,816	2,948	3,116	2,917	2,837	3,160	3,733	3,691	3,393
อัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)											
- มะเร็ง และเนื้องอกทุกชนิด	629	613	784	821	862	902	829	1,026	1,083	1,117	1,181
- หัวใจ	750	793	845	936	955	887	845	1,012	1,027	810	1,069
- เบาหวาน	676	736	793	849	868	1,081	1,033	1,233	1,293	1,345	1,439
- ความดันโลหิต	861	981	1,059	1,187	1,246	1,622	1,561	1,901	2,009	2,091	2,245
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภท/ความหลงผิด (ต่อประชากรแสนคน)	47	50	57	64	63	83	79	92	95	98	101
ความผิดปกติทางอารมณ์ (ต่อประชากรแสนคน)	20	26	31	34	35	43	45	55	58	61	70
ความผิดปกติจากโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	61	61	56	60	54	46	39	44	42	42	41
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน)	46	49	57	61	62	60	51	72	76	90	88
ประชากร											
อัตราส่วนภาวะพึ่งพิง (ร้อยละ) ^{9/}	48.43	48.11	55.22	55.47	55.83	56.29	56.85	57.50	58.24	59.06	59.97
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ) ^{10/}	20.43	17.88	16.37	13.22	12.64	10.94	10.53	7.21	8.61	7.87	9.85
การศึกษา											
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน ^{11/}											
- ประถมศึกษา	104.83	104.00	104.30	103.50	104.00	102.72	102.24	102.40	102.74	101.54	
- มัธยมศึกษาตอนต้น	95.62	94.87	98.01	98.43	97.65	96.75	97.13	98.71	96.77	96.40	
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	68.14	69.57	71.68	72.18	73.18	75.07	77.29	78.45	78.57	78.73	
- อุดมศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	60.47	56.21	46.21	47.18	51.85	46.48	46.22	48.17	47.72	49.13	
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ^{12/}	8.0	8.1	8.2	8.2	8.0	8.0	8.1	8.5	8.5	8.6	8.6
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ^{13/}	8.8	8.9	9.0	9.1	8.8	8.9	9.0	9.3	9.4	9.5	9.6
- ชาย	8.9	9.0	9.1	9.2	8.9	8.9	9.0	9.3	9.3	9.4	9.5
- หญิง	8.7	8.9	9.0	9.1	8.8	8.9	9.0	9.4	9.5	9.6	9.7
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ^{13/}	4.4	4.4	4.6	4.7	4.5	4.7	4.8	5.0	5.0	5.0	5.1
- ชาย	5.1	5.1	5.3	5.4	5.1	5.3	5.4	5.6	5.7	5.7	5.7
- หญิง	4.0	3.9	4.1	4.2	4.1	4.3	4.3	4.5	4.5	4.5	4.6
2. ความมั่นคงทางสังคม											
สถาบันครอบครัว											
สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ) ^{14/}	98.86	99.70	99.78	99.84	99.53	99.71	99.64	99.59	99.62	99.69	99.73
ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ) ^{15/}	63.97	63.18	63.08	65.17	68.31	65.58	65.53	65.34	67.98	-	-
หลักประกันทางสังคม											
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ ^{16/}	99.16	99.47	99.36	99.95	99.90	99.87	99.84	99.92	99.95	99.95	99.94
- ประกันสังคม	15.73	15.34	15.60	15.91	15.99	16.54	16.83	17.18	17.67	17.95	18.47
-สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	8.00	7.90	7.75	7.77	7.69	7.80	7.62	7.37	7.21	7.48	7.63
- ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	75.06	75.86	75.20	75.28	75.27	74.61	73.48	73.71	73.44	72.84	72.16
- สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น	-	-	-	-	-	0.15	0.87	0.93	0.93	0.92	0.94
- สิทธิอื่นๆ	0.37	0.37	0.81	1.00	0.95	0.93	1.03	0.73	0.70	0.76	0.73
- สิทธิว่าง (ผู้ยังไม่ลงทะเบียนสิทธิ)	0.84	0.53	0.64	0.05	0.10	0.13	0.16	0.08	0.05	0.05	0.06
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน ^{17/}	24.65	24.53	25.11	27.07	29.70	31.56	35.32	35.77	36.69	38.44	41.62
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)											
อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก ^{18/}	18.20	16.90	11.90	14.15	11.84	11.29	9.99	9.89	10.61	13.49	12.59
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ^{18/}	52.80	51.40	45.80	39.76	40.03	36.97	37.26	25.92	31.46	27.72	26.66
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ^{18/}	106.00	93.70	88.90	78.88	79.72	77.40	72.70	75.80	96.57	85.24	68.81
สัดส่วนคดียาเสพติด ^{18/}	320.00	371.60	416.40	539.91	596.19	719.39	558.68	249.43	349.94	424.55	436.15
ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมด ที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ^{4/}	14.06	13.57	12.62	11.77	19.98	20.37	17.52	19.03	20.02	23.37	23.77

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี) ต่อ

องค์ประกอบหลัก	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}											
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	4,504	6,818	6,574	7,427	9,489	7,093	6,638	7,118	7,409	8,870	11,236
- กรณีสัญญา	1,758	2,794	2,362	2,927	3,547	2,729	2,571	2,875	2,637	3,707	3,191
- กรณีฉลาก	1,540	2,827	2,835	3,121	3,876	2,631	2,352	2,552	2,010	2,026	1,871
- กรณีโฆษณา	892	1,072	1,354	1,257	2,013	1,033	1,515	1,119	1,628	2,425	1,439
- กรณีกฎหมาย	-	-	-	5	38	624	69	6	37	-	-
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	314	125	23	117	15	76	131	566	1,097	712	940
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	16,808	34,804	53,341	61,242	60,982	41,773	38,701	49,708	47,329	45,311	52,504
3. ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน											
พฤติกรรมในการบริโภค											
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	88.36	87.90	88.32	88.07	88.30	88.07	87.90	87.20	87.10	86.97	86.60
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	11.64	12.10	11.68	11.93	11.70	11.93	12.12	12.89	12.90	13.03	13.40
อัตราการบริโภคสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	-	32.04	-	31.53	-	32.22	32.29	34.00	-	28.40	-
อัตราการบริโภคบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	-	20.70	-	21.36	-	19.94	20.72	19.90	-	19.10	-
การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน											
การใช้บริการจากสื่อต่างๆ (ชม./วัน) ^{21/}	-	2.90	-	-	-	-	-	3.19	-	-	-
- การอ่านหนังสือ (รวมถึงพิมพ์/วารสารทางอินเทอร์เน็ต)	-	1.00	-	-	-	-	-	1.11	-	-	-
- การดูโทรทัศน์	-	2.70	-	-	-	-	-	3.00	-	-	-
- การดูวิดีโอ	-	2.50	-	-	-	-	-	2.07	-	-	-
- การฟังรายการวิทยุ	-	1.60	-	-	-	-	-	1.64	-	-	-
- การท่องอินเทอร์เน็ต	-	1.90	-	-	-	-	-	2.03	-	-	-
- การฟังสื่ออื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	1.26	-	-	-
จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้ Internet (ล้านคน) ^{22/}	10.96	12.33	13.80	14.80	16.60	18.30	21.70	24.59	29.80	33.40	36.00
4. สิ่งแวดล้อม											
สารอันตราย											
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน) ^{23/}	29.40	39.64	79.96	65.36	68.13	62.38	21.42	20.36	n.a.	n.a.	n.a.
ขยะ											
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	23.93	24.11	24.22	25.35	24.73	26.77	26.19	26.85	27.06	27.37	27.93
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นใน กทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.20	3.22	3.20	3.37	4.01	4.13	3.94	4.19	4.21	4.88	4.85
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะใน กทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.20	3.22	3.20	3.37	4.01	4.13	3.94	3.70	3.73	3.88	3.93
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	3.13	3.07	3.16	3.41	3.57	3.30	2.69	3.45	3.51	2.63	1.89
มลพิษทางอากาศ											
ค่าเฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน มคก./ลบ.ม. (บริเวณพื้นที่ทั่วไปใน กทม.) ^{23/}	47.90	42.50	37.80	38.10	38.20	41.00	41.30	38.20	38.38	35.43	46.29

ที่มา: 1/7/ รายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 2/ สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
 3/ ข้อมูลสถิติคืออาชญากรรมจากศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 และ พ.ศ. 2553-2583 ประมวลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 4/ กลุ่มงานข้อมูลและข้อสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
 5/ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานนายกรัฐมนตรี (การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 สบ. ให้บริษัทเอกชนดำเนินการตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2552)
 6/ ข้อมูล GDP chain volume measures [reference year = 2002] (original) จากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 8/ สถิติสาธารณสุข กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ปี 2550 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลจาก 75 กลุ่มโรค เป็น 298 กลุ่มโรค
 9/ การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2553 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 10/ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.
 11/ สถิติการศึกษาฉบับย่อ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
 12/13/ ข้อมูลปี 2545-2546 จากรายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นไป จากปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 14/ รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
 15/ มีการจัดทำข้อมูลปี 2559 เป็นปีสุดท้าย สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 16/ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข
 17/ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 18/ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย
 19/ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 20/ การสำรวจพฤติกรรมสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2547, 2550, 2554, 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2552, 2556 และ 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ปี 2544-2548 เป็นการสำรวจของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป) ทำการสำรวจทุก 2 ปี
 21/ รายงานการสำรวจการใช้เวลาของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทำการสำรวจทุก 5 ปี
 22/ ข้อมูลปี 2545-2551 ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) พ.ศ. 2552-2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 23/ รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. 2562. จำนวนผู้สมัครงาน ตำแหน่งงานว่าง และการบรรจุงาน.

กระทรวงสาธารณสุข. 2562. ระบบการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด.

กองโรคติดต่อทางเดินหายใจ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2562. สถานการณ์โรคไข้ปวดข้อยุงลายในประเทศไทย ประจำปีสัปดาห์ที่ 43/2562 ข้อมูล ณ วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562.

..... 2562. สถานการณ์โรคไข้เลือดออก ประจำปีสัปดาห์ที่ 43/2562 ข้อมูล ณ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2562.

โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และแก้ไขความยากจนแห่งมหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด. 2562. รายงานความยากจนหลายมิติของเด็กในประเทศไทย. ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2562. เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน.

..... 2562. สถิติสถาบันการเงิน.

บริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (National Credit Bureau: NCB). 2561. ข้อมูลสถิติสินเชื่อบุคคล.

มูลนิธิไทยโรดส์. 2560. พิมพ์เขียวแนวทางการจัดการความเร็วเพื่อความปลอดภัยทางถนนของประเทศไทย 2560.

มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2561. “ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence)”.

ศูนย์ข้อมูลข้อเสนอแนะ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2562. สถิติคดีจราจรทางบก กรกฎาคม-กันยายน 2561.

..... 2562. สถิติคดีอาญา กรกฎาคม-กันยายน 2561.

ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ร่วมกับมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2562. “แนวทางปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยออนไลน์”.

ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. 2562. Press Release “ແລ່ນຮູກິຈ ບຸກຮີ່ຟ້າສູ່ເປີຍໄຣ້ແອລກອອລ”.

สรุข ชื่นโชคสันต์, “ถอดรหัสปัญหาหนี้ครัวเรือนไทย” และ โสมรัชมี จันทรัตน์, “Thailand’s Household Debt: Current Knowledge, Gaps and Implications”. 2562. นำเสนอในงานเสวนา หัวข้อ “ถอดรหัสปัญหาหนี้ครัวเรือนไทย เร่งแก้อย่างไรให้คนไทยอยู่ได้อย่างยั่งยืน” ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย, 30 ตุลาคม 2562.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. 2562. สถิติเรื่องร้องเรียน กรกฎาคม-กันยายน 2562.

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. 2562. “ผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานนายกรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562”. รายงานเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2562.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2562. สถิติจำนวนผู้ต้องหา ปริมาณของกลาง รายเดือน ปีงบประมาณ 2560-2562.

สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. 2562. จำนวนและสัดส่วนผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2562. ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562. “ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยังไม่รวมภาษี”. 2562. “โครงการสำรวจและศึกษาเพื่อการเฝ้าระวังและเตือนภัยสังคม เรื่อง พลวัตการเปลี่ยนแปลง

รูปแบบการทำงานของไทยและการเปลี่ยนผ่านสู่การทำงานของคนรุ่นใหม่ (NextGen Work).” โดยศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ.

..... 2562. “ดัชนีความก้าวหน้าของคน ประจำปี 2562”.

สำนักโรคบาติวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2562. รายงานสถานการณ์โรคที่เฝ้าระวังทางโรคบาติวิทยา.

สุริยัน บุญแท้. 2562. “โครงการสำรวจการรับรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มมอลต์ไม่มีแอลกอฮอล์: กรณีศึกษาประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไป ใน 12 จังหวัดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ” ได้รับทุนสนับสนุนโดยศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

Centers for Disease Control and Prevention. 2562. “CDC, States Update Number of Cases of Lung Injury Associated with Use of E-Cigarette, or Vaping, Products”.

<https://antidrugnew.moph.go.th/Runtime/Runtime/Form/FrmPublicReport/>.

<http://social.nesdb.go.th/social/>

การเผยแพร่ที่จะมาถึง

ธันวาคม 2562	มกราคม 2563	กุมภาพันธ์ 2563	มีนาคม 2563
		<ul style="list-style-type: none"> รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่ และภาพรวม ปี 2562 	
เมษายน 2563	พฤษภาคม 2563	มิถุนายน 2563	กรกฎาคม 2563
	<ul style="list-style-type: none"> รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2563 		
สิงหาคม 2563	กันยายน 2563	ตุลาคม 2563	พฤศจิกายน 2563
<ul style="list-style-type: none"> รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี 2563 	<ul style="list-style-type: none"> รายงานสถานการณ์ความยากจน และความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2562 		<ul style="list-style-type: none"> รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสาม ปี 2563

กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม (กขส.)
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

ผู้ประสานงาน/ Contact persons
 หากต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาสอบถามได้ที่
 E-mails : Nipha@nesdb.go.th
 หรือ
 โทร. 0-2280-4085 ต่อ 3605